

ZASAVSKI

Vestnik

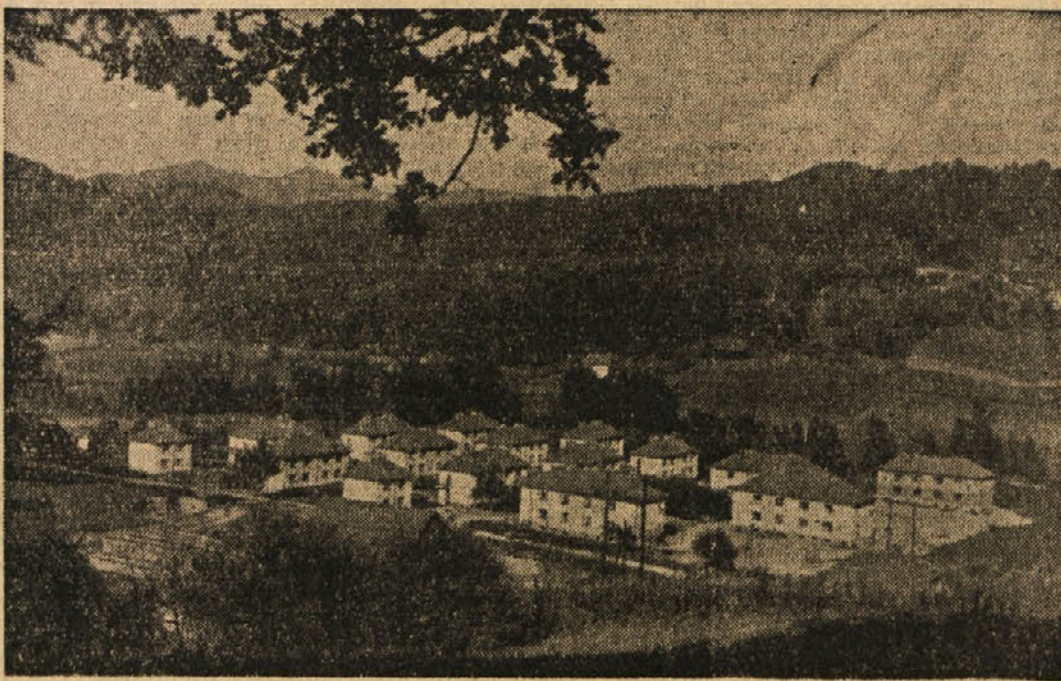
Uredništvo: Trbovlje, Ulica ...
Tiskarna: Tiskarna ...
Zasavski vestnik ...
Letna naročnina 400 dinarjev ...

LETO VII. — STEV. 31

TRBOVLJE, 4. AVGUSTA 1954

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZASAVJA

Vsem delovnim ljudem Zagorja!

Farčnikova kolonija v Zagorju

Ko praznujemo 9. avgust in proslavljamo drugo obletnico razglasitve praznika Mestne občine Zagorje ob Savi, mi je dana prijetna dolžnost, da vas v svojem imenu, kakor tudi v imenu ljudskega odbora Mestne občine Zagorje ob Savi pozdravljamo z zavestjo, da signali iz partizanskih pušk in bomb, vrženih na okupatorjeve postojanke v noči od 8. na

9. avgust 1941 v Zagorju, niso bili zaman, ker delovni ljudje revolucionarnega revirja Zagorje danes upravljajo svoja podjetja, gradijo svojo ljudsko oblast, sodelujejo v množičnih organizacijah in ustvarjajo sebi in svojim potomcem srečnejše življenje v naši socialistični domovini. Zelim, da bi se v Tednu kulturnih prireditvev pred občinskim praznikom ter na sam zgodovinski praznik, 9. avgust, naši občani kar najbolj počutili, kakor tudi vsi ostali dragi gostje, ki bodo prišli med nas ter s svojim obiskom počastili našo proslavo.

Naprej k delovnim zmagam!
V Zagorju, 26. julija 1954.
Predsednik
LOMO Zagorje:
Alojz Lukač

OSTROŽNO - praznik

slovenskega ljudstva

Kdor se še ni priglasil za Ostrožno, naj stori to takoj! Naj ne bo nikogar, ki ceni revolucionarne pridobitve naše NOV, da ne bi pohitel 5. septembra t. l. na Ostrožno peš, z vlakom ali kamionom

Za veliki praznik slovenskega ljudstva, za partizanski tabor na Ostrožnem dne 5. septembra t. l., vlada v revirjih vedno večje zanimanje. Prav dobro so se lotili vprašanja udeležbe te velike slovesnosti v Trbovljah, Hrastniku in v Radečah, v manjši meri pa v Zagorju. Med ljudmi je sicer tamkaj dovolj zanimanja za slavnost na Ostrožnem, vendar so organizacijske priprave bolj slabe (skoraj gotovo bo iskati vzrok v pripravah Zagorja na občinski praznik, ki pa ga bodo izkoristili za propagando za Ostrožno). Akoravno je akcija za udeležbo slovesnosti na Ostrožnem močno razgibala večino prebivalstva okraja Trbovlje, smo vendar pri popisu borcev napravili napako, da smo se tega dela lotili pre malo odločno, kar velja zlasti za rudnik Trbovlje.

Na zadnji seji Okrajnega štaba za priprave za Ostrožno je bil storjen sklep, da se je treba odločno lotiti popisa; nobenega borca, nobenega aktivista in interniranca ne sme biti, ki se ne bi udeležil tega velikega partizanskega slavlja. Da pa se bodo partizanskega tabora na Ostrožnem udeležili res vsi, ki so na kakršni koli način sodelovali v našem velikem osvobodilnem boju, ki so trpeli in prenašali krutosti surovega okupa-

torja, je bil že v Ljubljani storjen sklep, da se partizanskega praznika na Ostrožnem, ki bo imel vseljudo oboležje, udeležijo tudi vsi izseljenci, ki bodo imeli svoje brigade. V našem okraju je bil dobršen del prebivalstva med vojno izseljen, tako iz Polšnika, Dola pri Litiji, Podkuma, Vrbovega iz Radeč — pa tudi iz samih revirjev je bilo dosti zavednih ljudi izseljenih v Srbijo in Hrvaško. Postavljen je poseben odbor za izseljence, ki bo storil vse potrebne korake, da tudi nobenega izseljenca ne bo manjkalo na slovesnosti na Ostrožnem.

Ze nekaj dni pred pričetkom tega praznika bodo pohitele iz vseh krajev Slovenije proti Ostrožnemu partizanske patrulje, ki bodo med potjo obiskale razne partizanske družine in jih obdarile. Tudi iz našega okraja bodo odšle na pot štiri partizanske patrulje, in sicer iz Trbovelj, Zagorja, Hrastnika in Radeč. Vsi borci, ki so sodelovali v NOV v kakršni koli enoti, bodo formirani v pripadajoče brigade. Nešteto borcev bo, ki se bodo po več ko 10 letih spet srečali s svojimi nekdanjimi tovariši in prijatelji in se z njimi pogovorili o lepih in svetlih trenutkih partizanstva in borbe za svobodo.

V okviru slavnosti na Ostrožnem pa bodo sodelovale tudi kulturne skupine vseh naših »Svoboda« in drugih društev. Tudi iz našega okraja bodo sodelovale godbe in pevski zbori. V spomin na Ostrožno bo partizanska revija »Borec« izdala posebno slavnostno številko, ki bo posvečena temu velikemu prazniku in dogodku — pa tudi

naše republiko časopisje bo o tej slovesnosti več pisalo, zaostal pa ne bo tudi naš lokalni list »Zasavski vestnik«. Pišite še več o raznih dogodkih in doživljajih iz časov NOV, oživimo spomine, da ne bodo pomembni dogodki ostali pozabljeni.

Komaj dober mesec nas še loči od praznika na Ostrožnem. Pohitimo z organizacijo in potrebnimi pripravami, kajti trboveljski okraj mora biti zastopan na Ostrožnem kot celota. Pod geslom: »S Titom v borbi, s Titom v izgradnji socializma!« se bomo srečali 5. septembra na Ostrožnem.

TISKOVNA KONFERENCA O IZSELJENSKIH PROBLEMIH

Izseljenški teden

od 15. do 22. avgusta

V klubu poslancev v Ljubljani je bila preteklo soboto dopoldne tiskovna konferenca, na kateri so predstavniki Slovenske izseljenske matice novinarjem slovenskih časopisov pojasnili probleme našega izseljstva in odgovorili na nekaj vprašanj. Tovarišica Zima Vrščaj je govorila o položaju naših izseljencev v Westfaliji, ZDA, Franciji, Nizozemski, Belgiji, Egiptu, v Argentini in v nekaterih drugih državah. Predstavniki izseljenske matice so novinarje seznanili s programom izseljenskega tedna, ki ga bodo v zveznem merilu praznovali s številnimi prireditvami od 15. do 22. avgusta. Ljubljanska radijska postaja bo v tem tednu objavljala govore naših znanih javnih in kulturnih delavcev o izseljenških problemih. Tako bo imel slavnostni govor o pomenu izseljstva član Izvršnega sveta LRS tov. Ivan Regent Razen tega bodo na radiu še predavanja o izseljenški književnosti, o izseljenškem tisku, izseljenški ženi in o delu Slovenske narodne podporne enote. Prav tako bo ljubljenska radijska postaja posnela intervjuje z nekaterimi izseljenci, ki bodo prav v tem tednu v največjem številu prispeli v našo državo. 19. avgusta bodo v Blatu pri Grosupljem na rojstni hiši Luisa Adamčiča odkrili spominsko ploščo, medtem ko mu v prihodnjem letu nameravajo postaviti spomenik. 20. avgusta bo v ljubljanski filharmonični dvorani centralna republiška prireditev, na kateri bodo sodelovali člani invalidskega pevskega zbora in posamezni solisti-izseljenci. Večje število izseljencev se bo odpejalo tudi na zvezno centralno proslavo izseljencev, ki bo 22. avgusta v Zagrebu. Na tej proslavi bodo sodelovale izseljenske matice iz vseh ljudskih republik s folklornimi in pevskimi točkami. V Tednu izseljencev bodo krajevne akademije v Mariboru, Murski Soboti, Sežani, Novem mestu in v Grosupljem.

Letos bo prispelo v našo državo okrog 700 izseljencev iz raznih evropskih držav in iz ZDA. Tako pričakujejo 30. julija prihod 50 rojakov-članov »Edinosti« iz Nizozemske, 2. avgusta 50 rojakov iz Pariza, 6. avgusta 100 rojakov iz Westfalije in 70 rojakov iz Nizozemske, medtem ko bo 16. avgusta s posebnim vlakom prispelo na obisk v našo državo 300 do 350 rojakov iz Merlebaha in Metz. V razpravi so novinarji ugotovili, da se je v dnevnem kakor lokalnem tisku pre malo pisalo o izseljenških problemih.

Ljudski odbor Mestne občine Zagorje kot organ ljudske samouprave v občini

Ljudski odbori, ki so jih delovne množice z delavskim razredom na čelu postavile in razvijale v narodnoosvobodilni vojni in socialistični revoluciji in ki so podlaga oblasti delovnega ljudstva, so organi ljudske samouprave na svojem teritoriju. Ti odbori dajejo smer gospodarskemu, socialnemu in kulturne-

večje pravice in z njimi tudi vedno večjo avtoriteto. Vseh teh pravic in nalog se ljudski odbor mestne občine Zagorje v polni meri zaveda in jih po svojih zmoglostih tudi izvršuje. V času po komasaciji bivših KLO do danes so zaradi nenehnega dela že vidni precejšnji uspehi na vseh področjih oblasti in uprave. Ljudski odbor rešuje s pomočjo odborniških komisij in svetov vsa vprašanja, ki jih postavlja življenje pred njega kot organa oblasti. Zlasti pa ljudski odbor teži za tem, da pri vseh življenjsko važnih vprašanjih soddloča v čim večjem številu prebivalstvo samo, pa naj si bodo to vprašanja komunalnega, gospodarskega, socialnega, zdravstvenega ali pa prosvetnega značaja. Rezultat tega dela in prizadevanja je razviden iz obravnave in sklepov svetov in ljudskega odbora ter iz uresničenja storjenih sklepov. Ti sveti imajo poleg tekočih nalog, ki jih postavljajo pred ljudski odbor višji državni organi, še celo vrsto nalog lokalnega pomena in obeležja katerih cilj je med drugim izbris dediščine gospodarjenja nekdanjih jugoslovanskih oblast in okupatorja. Gradnja vodovoda, Zdravstvenega doma, stanovanjskih blokov, ustanavljanje novih podjetij, modernizacija glavne ceste, obnova lepega števila ostalih občinskih cest, regulacija potokov itd. — vse to so investicije komunalno-gospodarskega značaja, s katerimi se skuša dvigniti gospodarsko moč občine. — Adaptacije šolskih poslopij in še druga popravila so prav tak neposredne naloge ljudskega odbora in njegovih svetov. Bivši KLO niso imeli takšnih možnosti, ker so bili gospodarsko pre-slabotni in njihovi vsakoletni proračuni takšnih investicij tudi niso prenesli, poleg tega pa so imeli vse drugačne naloge. Upravo-operativno vodstvo podjetij, vodstvo odkupne politike itd. so bile osnovne naloge KLO in njihovih izvršnih odborov.

redno na tekočem o vseh problemih in delu v občini, saj ima redne seje in je na njih na dnevnem redu poročilo o delu dneva ali drugega sveta ljudskega odbora. Svet je za gospodarstvo, komunalne zadeve, prosveto, socialno politiko in zdravstvo pri ljudskem odboru mestne občine imajo za vse leto določen plan dela, ki ga izpolnjujejo poleg drugih tekočih in izrednih nalog s pomočjo začasnih, po potrebi določenih komisij in odborov.

Pri izvrševanju oblastne funkcije so nadalje v veliko pomoč zbori volivcev, ki jih ljudski odbor sklicuje vsake 3 mesece, na katerih volivci v številnih primerih staviijo umestne predloge za izboljšanje dela v komuni. Večina teh predlogov je pa še vedno največ čisto lokal-

ga odbora načrtnejši. Poleg tega pa bodo morale množične organizacije posvetiti vse večjo pozornost temu, da bodo taki zbori številneje obiskani, kajti povprečna navzočnost 15 odst. volivcev je le premajhna za takšno občino, kjer je večina prebivalstva industrijsko delavstvo.

Posamezni rajonski odbori SZDL se zavedajo važnosti zborov volivcev, vendar se posamezne volilne enote precej razločujejo od drugih po številu udeležencev, saj jih je med njimi nekaj, kjer prihaja na zbor nadpolovična večina volivcev. Težiti bo treba za tem, da bodo (Nadaljevanje na 2 strani)

Zvone Okrogar-Nestl, narodni heroj

mu razvoju v svoji upravno-teritorialni enoti; in so zanj tudi porok, saj so najvišji in edini organi državne oblasti na svojem območju. To so osnovne misli, ki na njih temelji zakon o ljudskih odborih, kajti porast o ljudskih proizvajalnih sil in razvojna zavest delovnih množic sta omogočila ne samo prepuščajev določenih državnih funkcij in opravkov od višjih državnih organov na nižje, ampak tudi njihovo neposredno prenašanje na proizvajalce in družbene gospodarske in družbene organizacije.

Z uvedbo novega planskega in finančnega sistema, je bila jasno izražena in uveljavljena bistvena sprememba družbeno-ekonomskih temeljev. Podjetja so izročena v upravo neposrednih proizvajalcev. V državni upravi se vrši pospešen razvoj socialistične demokracije. Najnižji organi dobivajo vedno

Janko Skvarča-Modras, narodni heroj

nega pomena in značaja, velikokrat pa pridejo do izraza osebni interesi nekaterih posameznikov. Da takšne predloge reduciramo na minimum, bo pač naloga množičnih organizacij, da s primernim poukom in delom med svojim članstvom težijo za tem, da bodo razprave na zborih volivcev in njih sklepi plodnejši in za delo ljudske-

Zagorje ob Savi slavi svoj drugi

občinski praznik

9. avgusta 1954

- Sreda, 4. avgusta, ob 20. uri: Ogrinc: »V Ljubljano jo dajmo«, veseloigra v treh dejanjih (PD Kotredež).
- Četrtek, 5. avgusta, ob 15. uri: namiznoteniški turnir (v Domu Partizana in Proletarca); ob 20. uri: O. Scheinplung: »Okence«, veseloigra v treh dejanjih (KUD »Ivan Kavčič« Izlake).
- Petek, 6. avgusta, ob 15. uri: košarkarski turnir (na stadionu Proletarca); ob 20. uri: A. Benedetti: »Dva ducata rdečih vrtnic« (»Svoboda« Loke-Kisovec).
- Sobota, 7. avgusta, ob 16. uri: rokometna tekma (stadion Proletarca); ob 20. uri: I. Cankar: »Pohujšanje v dolini Sentflorjanski«, farsa v treh dejanjih. (»Svoboda I.« Zagorje).
- Nedelja, 8. avgusta, ob 8. uri: kegljaški turnir (kegljišče Proletarca); ob 9. uri: štafeta (start in cilj pred Grčarjem); ob 10. uri: nogometni turnir (igrišče Proletarca); ob 15. uri: finalne nogometne tekme (igrišče Proletarca); ob 20. uri slavnostna akademija (telovadišče Partizana).
- Ponedeljek, 9. avgusta, ob 5. uri: budnica; ob 7. uri: slavnostna seja Občinskega ljudskega odbora; ob 8. uri: odhod poverke od Srečna na Lokah; ob 9. uri: odhod poverke od Boriška na telovadišče Partizana; ob 10. uri: slavnostno zborovanje.

Po slavnostnem zborovanju otvoritev ZDRAVSTVENEGA DOMA IN TOVARNE KONFECIJE »SAVA«. — Popoldne ljudsko rajanje na telovadišču Partizana. V nedeljo, 8. avgusta in v ponedeljek, 9. avgusta, je vstop prost, za ostale prireditve je vstopnina 20 din.

Pripravljali odbor

Zagorje slavi od 1. do 9. avgusta svoj II. občinski praznik

Zagorje slavi svoj II. občinski praznik

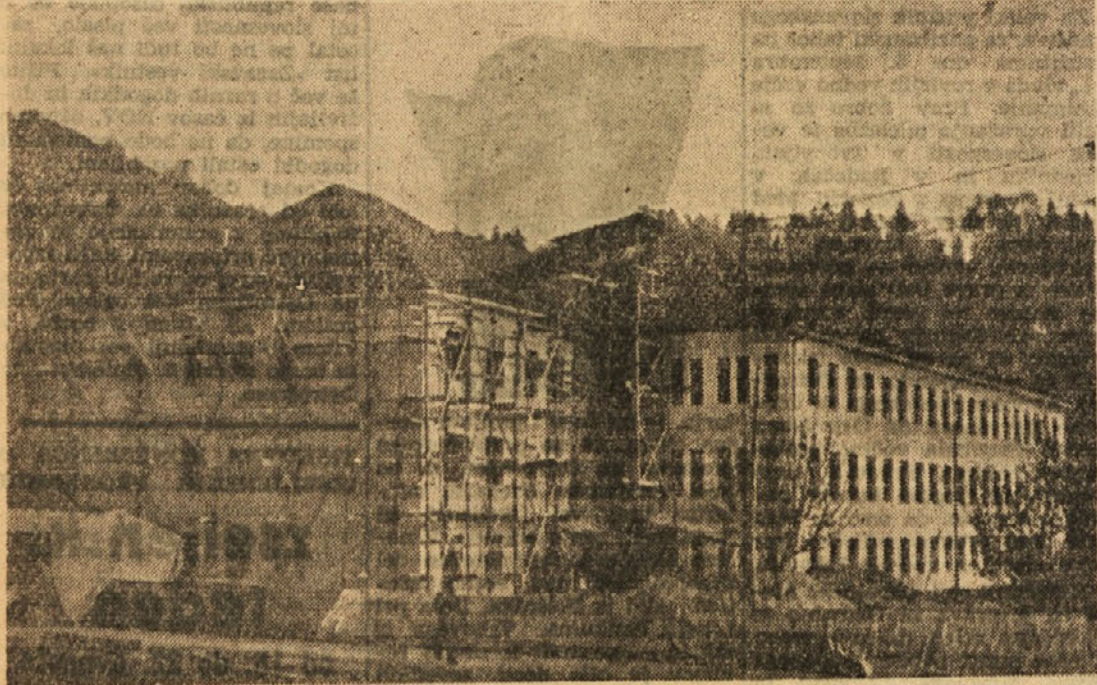
Otvoritev Zdravstvenega doma v Zagorju

Zamisel revirskih prvoborcev-revolucionarjev, da zgradijo v Zagorju sodobno bolnišnico ali kakšno drugo podobno ljudsko-zdravstveno zgradbo, se je uresničila v letih 1947-1954 z izgradnjo ponosnega Zdravstvenega doma, ki bo združeval v svojih prostorih vse zdravstvene ustanove zagorskega okoliša in v tem pogledu zadovoljil potrebe za daljše razdobje. Dosedanji zdravstveni prostori v zastarelih stavbah niso več ustrezali sodobnim

Dom bo treba opremiti z novim, sodobnim pohištvo, da bo ta stavba res zgledna v vsakem pogledu, v kateri bo zdravstveno osebje opravljalo v prihodnje vso preventivno in kurativno službo za kraj Zagorje in njegov obširni okoliš.

Kolike važnosti je bila izgradnja tega Doma, vidimo, če pomislimo, da nešteta dosedanja stanovanja, ki obstajajo iz enega ali dveh prostorov za mnogočlanske družine, niso primerna za

go, ki je v razvojni dobi otroka potrebna. Važen pogoj za nemo-teno in uspešno delo v vseh oddelkih novega Zdravstvenega doma pa je seveda zadostno število zdravstvenih delavcev, ki jih za sedaj še primanjkuje, vendar je tudi v tem pogledu že v najbližji bodočnosti upati na izboljšanje. Tedaj bo zagorski Zdravstveni dom lahko v celoti izpolnil svoje poslanstvo v blagor delovnega človeka in v ponos vsem, ki so si dolgih sedem

Zdravstveni dom v Zagorju slikan letos spomladi

zahtevam, saj so bili v uporabi že nad 50 let.

Temeljni kamen za novi Zdravstveni dom v Zagorju so položili leta 1947, ko so v kraju sprejeli sklep, da v spomin na neštete žrtve okupatorjevega nasilja postavijo dostojen spomenik, ki bo še poznim rodovom v spomin in opomin na težke čase suženjstva, iz katerega je tudi revolucionarni zagorski proletarijat izšel kot zmagovalček nad tiranijo. Zavedajoč se svojih novih nalog so delovni ljudje prihajali na prostovoljno delo na tej stavbi množično z godbo na čelu. S tem so delovni ljudje v zagorskem revirju pokazali, da se zavedajo, da so sedaj oni tisti, ki jim je zaupana naloga, da vodijo naše gospodarstvo in delajo v prid skupnosti z visokim smotrom — ustvariti čimprej boljše življenjske pogoje za naše potomce.

Pri gradnji Zdravstvenega doma v Zagorju pa so se v naslednjih letih pojavljale tudi težave in ovire. Gradnja doma ni napredovala po izdelanem načrtu, to pa zaradi tega, ker so se sredstva, določena za izgradnjo te ustanove, po nujnosti razmer in potreb porabila za skončanje ključnih objektov v naši industriji. To so vsi Zagorjani pravilno razumeli, vendar pa v svojem prizadevanju niso popustili. Še tega truda je bil, da je bilo lansko leto investirano v to veliko stavbo 20 milijonov dinarjev, letos pa spet nadaljnjih 20 milijonov, tako da bo Zdravstveni dom v Zagorju za letošnji obč. praznik v domačem kraju v gradbenem pogledu končan. Potrebna so sedaj še nadaljnja sredstva za opravo Doma, za izboljšanje sedanega medicinskega instrumentarja, za nakup rentgenskega aparata za Protituberkulozni dispanzer, ki je tudi v Zagorju nujno potreben.

nejo in zdravljenje bolnika. Zato je velikega pomena poseben bolniški oddelek v Zdravstvenem domu, ki bo sprejel v nego in oskrbo takega bolnika, da ga čimprej ozdravi in spet usposobi za delo in koristi naše skupnosti.

Pomemben oddelek v Zdravstvenem domu bo nadalje šolska poliklinika, ki je doslej v Zagorju še ni bilo. V njej bo šolska mladina uživala zdravstveno ne-

le prizadevali uresničiti idejo prvih revolucionarjev — dati Zagorju zdravstveno ustanovo, na katero se bodo ljudje z vsem upanjem obračali v potrebi.

Vse Zagorje z okolice se veseli svojega letošnjega občinskega praznika, ki bo kronan z otvoritvijo novega Zdravstvenega doma, ki bo služil naši skupnosti na poti v socialistično prihodnost.

F. G.

Problemi šolstva v zagorski komuni

Število prebivalstva v območju občine Zagorje je v povojnih letih zelo naraslo z dotokom novih delavcev v dosedanja podjetja, predvsem k rudniku. Sorazmerno se je povečalo tudi število šoloobveznih otrok, ki obiskujejo splošno izobraževalne šole, osnovne šole in nižjo gimnazijo in tudi nižje strokovne šole, vajensko in nižjo industrijsko šolo. Prav lepo se to vidi pri hitrem naraščanju dijaštva v nižji gimnaziji, kjer se je od 142 dijakov in dijakin v šolskem letu 1947-48 povzpelo na 560 vpisanih v šolskem letu 1954-55. Število šolskih prostorov pa, ki jih šole imajo, se pa v teh letih ni povečalo, zato je stiska s prostori še vedno velika. Občutno je nadalje pomanjkanje šolskih prostorov v Lokah, kjer so prav letos pričeli s pripravami za zgraditev nove šole. Prej ali slej bo treba misliti tudi na gradnjo novega šolskega poslopja v Zagorju, pa naj bo za osnovno šolo ali gimnazijo, da bomo lahko spravili pod streho naraščajoče število šolskih otrok.

Večje število otrok pa terja seveda večje število učiteljev. Ker pa prihajajo nove učne moči večinoma iz drugih krajev in imajo nekateri izmed njih družine bo treba nujno misliti tudi na gradnjo stanovanj za prosvetne delavce če hočemo, da jih bomo obdržali v Zagorju.

Uspehi na šolah v zagorski občini niso med najslabšimi. Na osnovnih šolah so povsem normalni in se gibljejo preko 80 odst. Leto za leto se uspehi na naših osnovnih šolah boljšajo, kar dokazuje, da imamo na osnovnih šolah dober učni kader, ki se zaveda svojih dolžnosti. Na nižji gimnaziji so uspehi spričo okoliščin, v katerih šola dela, še zadovoljivi in dosegajo povprečje vseh nižjih gimnazij v Sloveniji. Ob skedupu II. polletja je na nižji gimnaziji uspešno dovršilo razred 63,5 odst. dijakov in dijakin. 20,7 odst. jih opravlja popravni izpit in le 14,9 odst. jih bo razred ponavljalo, 0,9 odst. pa je

izgubilo pravico do nadaljnega šolanja. Boljši napredek je zavrivalo večkratno menjavanje predmetnih učiteljev med letom zaradi daljših študijskih in bolezenskih dopustov teh učiteljev. Precej ovira delo v šoli tudi velika oddaljenost stanovanj dijakov od šole in njihovo prekomerno obremenjevanje z domačim delom. Prav iz teh razlogov je iz vrst prosvetnih delavcev že večkrat prišel predlog, da bi v Zagorju zgradili internat za dijake in dijakinje tukajšnje nižje gimnazije, kar bi brez dvoma koristilo uspehu na šoli pa tudi politični vzgoji dijaštva, ki stanuje daleč od šole in je le pet ur dnevno v dopoldanskem času pod nadzorstvom svojih vzgojiteljev ter je doma mnogokrat izpostavljen kvarnim vplivom svoje okolice in izkoriščanju po starših, ki čestokrat nimajo pravega odnosa do izobrazbe in vzgoje svojih otrok.

Da bi se pa znatno izboljšala uspehi in delo v šoli in doma, bi bilo prav tako potrebno, da bi tudi večina staršev otrok, ki stanujejo v bližini šole, sprejela svoj odnos do šolanja svojih otrok in da ne bi oviralo že samo po sebi težkega dela učiteljev. Na vseh konferencah, kjer govorimo o mladini, poudarjamo, da mnogo premalo absolventov visokih šol prihaja iz rudarskih revirjev. Dokler pa bodo starši težili za tem, da nadarjene otroke, takoj ko so zadostni šolski obveznosti, spravijo na delo ter jim je šola le v breme, toliko časa tega vprašanja ne bomo zadovoljivo rešili.

Uspehi na vajenski šoli in na nižji industrijski šoli; tako v vzgojnem pogledu vedno bolj napredujejo, kar so pokazale tudi letošnje razstave ob zaključku šolskega leta.

Oprava naših šol je še precej šibka. Knjižnice, zbirke za učila in ponekod tudi pohištvo, še niso v skladu z načeli socialistične vzgoje ter bo treba, da v bodoče posvetimo tem vprašanjem več pozornosti.

V preteklem šolskem letu so

bili na vseh šolah ustanovljeni šolski odbori, ki naj bi pomagali učiteljskim in proforskim zborom pri vzgojnem delu in skrbeli tudi v materialnem pogledu za stanje na šolah. Ti odbori se pa še niso povsem znašli in še niso dosegli vidnih uspehov. Prihodnje šolsko leto bodo morali dobro zgrabiti za delo. V te šolske odbore bo treba voliti ljudi, ki imajo mnogo ljubezni do mladine in smisla za vzgojno delo, da ne bodo to le odbori na papirju. Kot so morali delavski sveti po naših podjetjih prebroditi začetne težave in danes že uspešno delujejo, tako bodo morali šolski odbori prebroditi začetne težave in se uveljaviti v delu za našo mladino, da tako postanejo resnični organi samoupravljanja v našem šolstvu.

V bližnji bodočnosti pričakujemo reformo našega šolstva, ki bo postavljeno na bolj praktično in življenjsko podlago. Pa uvedbi novega šolskega sistema se bodo uspehi v šolah znatno popravili, ker se bo lahko vsak usmeril tja, za kar bo čutil veselje in sposobnost.

Izvenšolsko izživljanje učenec in dijakov je bilo v vseh področjih zelo pisano, vendar bi bil zato, če hočemo prikazati, kako in kje so učenci vseh šol sodelovali pri izvenšolskem delu, potreber poseben članek.

Tudi učiteljstvo je prav razveseljevalo sodelovanje na vseh področjih kulturnega in političnega življenja. To vprašanje se je zlasti izboljšalo z ustanovitvijo Kluba ljudskoprosvetnih delavcev, kar se bo pokazalo šele prihodnje šolsko leto. Pri vsem svojem delu pa učitelji niso pozabili na svoje strokovno izpopolnjevanje, za kar skrbijo predvsem strokovni aktivji pri Društvu učiteljev in Društvu predmetnih učiteljev in profesorjev.

Ob občinskem prazniku mestne občine Zagorje vsi pionirji in pionirke, mladinci in mladinke ter prosvetni delavci vsem delovnim ljudem iskreno čestitajo in želijo, da vložimo skupno vse svoje sile za vzgojo in izobrazbo naše mladine, ki nam je porok, da bomo dosegli svoj cilj — to je zgraditev socializma.

J. K.

Komunalna dejavnost v Zagorju

Z zadnjo upravno razdelitvijo LRS je bila z združitvijo štirih bivših KLO formirana mestna občina Zagorje. Naloga ljudskega odbora mestne občine so po vseh obstoječih pravnih predpisih velike — razvoj zagorske doline pa terja še dodatne napore, saj je treba izbristati sledove slabega gospodarjenja v občini v stari Jugoslaviji in v času okupacije. Bivši KLO so kot gospodarsko šibke enote zelo težko reševali razna vprašanja, zlasti pa komunalna. Zaradi tega je ostala tudi cela vrsta problemov neresenih ali delno rešenih tako n. pr. stanovanjsko vprašanje, vprašanje cest, vodovoda, vodnega gospodarstva in ostalih komunalnih objektov, ki vplivajo na razvoj in izgled naselij kraja.

Za rešitev teh vprašanj je ljudski odbor mestne občine začel skupno z vsemi podjetji, zlasti še z rudnikom, z načrtnim delom. Za nezazidane gradbene parcele, to so polja in travniki, ki so v centru Zagorja, so se in se še pripravljajo zazidalni načrti, kajti širjenje naselij, zlasti samega Zagorja, ne

smo mi več po anarhični poti kot v bivši Jugoslaviji. Nekaj kompleksov takih zemljišč je na podlagi idejnega regulacijskega načrta že zazidanih. Novi stanovanjski bloki v kraju stalno rastejo, tudi precejšnje število stanovanjskih hiš so zgradili posamezni rudarji in drugi delavci, vendar stanovanjsko vprašanje kljub vloženim velikanskim vsotam denarja še vedno ni rešeno, kajti dotok novih delovnih moči ter porast prebivalstva in ustvarjanje novih gospodinjstev so mnogo večji, kot pa je na razpolago sredstev za gradnjo stanovanj — na drugi strani je pa v kraju precejšnje število stanovanj, ki jih bo treba prej ali slej podreti, ker niso več primerna in uporabna. Trenutno se precej sredstev vlaga za očiuvanje že obstoječega stanovanjskega fonda ter se je v tem pogledu doslej že precej storilo. Novi hišni sveti in sveti stanovanjske skupnosti bodo morali zlasti temu vprašanju posvetiti vsi pazljivost, kajti večina stanovanjskih zgradb v kraju je v takšnem stanju, da brez skrbnega

vzdrževanja in popravil ne bo več dolgo služila svojemu namenu.

Za vzdržbo 38 km občinskih cest ter še raznih poti in mostov je treba v vsakoletni občinski proračun vnesti lepe vsote denarja, kajti po neurju in prekomerni obremenitvi cest s težkimi vozili povzročena škoda terja vsako leto eno tretjino vseh sredstev, ki so v proračunu določena za komunalno dejavnost. Pri reševanju tega vprašanja pa posamezni zainteresirani občani, zlasti še kmetje, precej pripomorejo s prostovoljnimi delovi ali pa s prevozi.

Za lepši zunanji izgled kraja bi bili potrebni manjši zeleni nasadi ob cestah in drugih javnih prostorih. Tega dela smo se že lotili, vendar doslej brez trajnejših uspehov. Zelo velika škoda na dosedanjih občestnih in drugih nasadih nastaja v glavnem zaradi slabega odnosa prebivalstva, zlasti otrok, do teh objektov. Da ne bo odlok o čuvanju in uporabljanju komunalnih objektov, ki ga je izdal ljudski odbor mestne občine, ostal le na papirju, bo moralo Opleševalno društvo, ki je bilo pred kratkim ustanovljeno, skupno s komunalnim svetom občine napeti vse sile, da se bo ta odlok izvajal in da bo izgled kraja ter odnos prebivalstva do teh objektov res takšen, kot mora biti.

Letošnje leto je občina zgradila preko 80 metrov opornih betonskih zidov ob cestah, poleg tega pa je komunalna uprava precej takšnih zidov popravila. Popravljene in na novo položene kanalizacije je prav tako preko 800 metrov — obnovljenih občinskih cest pa preko 13 km. Tudi cestno razsvetljavo bo komunalna uprava izboljšala in razširila, in sicer v Kotredežu,

na Lokah in Izlakah, saj je v ta namen v letošnjem proračunu 1 milijon dinarjev, material za vsa ta dela je pa že naročen.

Regulacija in vzdrževanje potokov Medija in Kotredežca sta vprašanje zase, kajti vsa ta leta teh potokov nismo urejevali. Letos smo se lotili tudi teh del. Načrti za regulacijo manjšega sektorja potoka Medije in zaščitnih zidov ob Kotredežci (pri žagi na Svepovni) so v delu. Ko bodo ti načrti potrjeni, bo komunalna uprava začela tudi s temi deli.

Vodovodno vprašanje v Zagorju je eno izmed najbolj perečih problemov, kajti izbruh parafitusa leta 1951 je razširil in dokončno izgradnjo in ureditev vodovoda postavil na prvo mesto. V letošnjem proračunu je 8 milijonov dinarjev za nadaljevanje teh del, do sedaj je položeno 450 metrov glavnege cevovoda proti Semniku. Dela se nadaljujejo, gradi se nadalje rezervoar za 600 m³.

Lansko leto smo betonirali 1200 metrov republiške ceste II. reda, letos pa bomo z deli nadaljevali, saj so načrti že zgotovljeni. Najprej bomo začeli z zemeljskimi deli, in to z razširitvijo ceste od Grčarja do Boriška, s prestavitvijo vodovodnih cevi ter z ostalimi pripravilnimi deli. Ko bo skončan ta sektor ceste, bo dobil center Zagorja neprimerno lepši videz.

Z raznimi manjšimi investicijskimi deli ob tej cesti, kot je to n. pr. priprava zelenih pasov ob cesti ter z izpopolnitvijo cestne razsvetljave bo glavna prometna žila v Zagorju dokončno urejena, nato pa bomo pričeli z modernizacijo in izgradnjo ceste na sektorju proti Lokam do Rakarja in proti železniški postaji. VB.

Ljudski odbor Mestne občine Zagorje kot organ ljudske samouprave v občini

(Nadaljevanje s 1 strani)

Zbori volivcev poleg splošnih občinskih problemov obravnavajo zlasti vprašanja, ki so značilna za njihovo volilno enoto, zaradi česar bodo morali člani ljudskega odbora in predstavnik množičnih organizacij boljše poznati svoje območje. Predlogi oziroma sklepi zborov volivcev ne smejo biti le komunalnega značaja, temveč bo treba pač misliti tudi na šolska, prosvetna, kulturna, zdravstvena in soc. vprašanja. Na vseh šolah so že postavljeni šolski sveti, vendar delajo le-ti zaenkrat samo kot posvetovalni organi, predvsem o materialnih vprašanjih, manj pa o vzgojnih problemih.

Zbori volivcev so ena izmed najbolj demokratičnih oblik sodelovanja volivcev z organi ljudske oblasti, poleg tega pa tudi instrument, ki more delo organov ljudske oblasti neposredno kontrolirati. Tega bi se morali zavedati vsi volivci, kajti tedaj bi bili lahko ti zbori po kvantiteti neprimerno drugačni ter bi bilo v takem primeru delo občinskih svetov in ljudskega odbora kot organov lokalne samouprave lažje, rezultati pa bi bili lahko boljše. B. V.

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem primarju dr. Virgilu Krasniku za uspešno izvedeno operacijo in za ves njegov trud ob mojem zdravljenju. Prisrčna hvala tudi dr. Kržišniku, dr. Majdi Mazovec in strežnemu osebju bolnice Trbovlje. — Albin Frankovič, Trbovlje.

Trgovsko podjetje

„Preskrba“ - Zagorje

s kolektivi poslovalnic „SUSA“ — „PRI BAJCARJU“ — „KOŠENINA“ — „KISOVEC“ — „RUDNIK“

pošilja borbene pozdrave in čestitke k občinskemu prazniku Ljudskega odbora Mestne občine Zagorje.

Za obisk se priporočajo kolektivi navedenih poslovalnic, kjer dobite vse, kar želite, poceni in dobro.

Kolektiv Strojnega pletilstva v Zagorju ob Savi

SE PRIDRUŽUJE ČESTITKAM OSTALIH DELOVNIH KOLEKTIVOV OB OBČINSKEM PRAZNIKU MESTNE OBČINE ZAGORJE IN SE PRIPOROČA ZA NAROČILA.

ŠTAJERSKA V BORBI

5. septembra vsi na Ostrožno!

Zagorje v dobi od okupacije do 9. avgusta 1941

Ob fašističnem napadu na Jugoslavijo leta 1941 je Partija ponudila svojo podporo ustanavljalčemu se Narodnemu svetu, ki pa jo je klerikalni ban Marko Natlačen odbil, ker s tem Svetom ni imel obrambnih namenov, ampak je želel ustanoviti klerofašistično slovensko državo pod Hitlerjevim varstvom. Zaradi tega je Partija poklicala svoje člane in vse rodoljube, naj se prostovoljno priglasijo za obrambo domovine. Temu poklicu so sledili vsi člani CK.

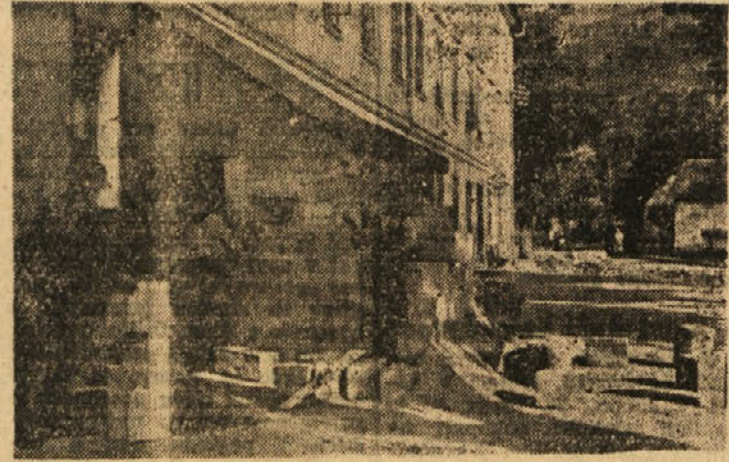
Kraljevska jugoslovska vojska je zaradi kapitulantstva, izdaj in pete kolone v neverjetno kratkem času razpadla. Po begu kraljevske vlade v tujino pa komunisti niso klonili. V svojem razglasu jugoslovskega naroda je CK KPJ preprosto dejal: »Komunisti in vsi delavski razredi Jugoslavije bo vztrajal do konca zmage v borbi proti osvajačem. Iz krvavega imperialističnega pokola se bo rodil nov svet. Na resnici ni neodvisnosti vseh narodov Jugoslavije bo nastala svobodna, bratska skupnost.«

Po vsej Sloveniji so komunisti formirali borbene skupine iz simpatizerjev in ostalih patriotov. Te grupe so se hkrati pripravljale na nadaljevanje vojne proti okupatorjem. Konec aprila je bila na pobudo KPS ustanovljena Osvobodilna fronta vsega slovenskega naroda. Prve dni junija 1941 je bila v Ljubljani partijska konferenca, ki je sklenila, da se pri partijskih komitejih osnujejo posebni revolucionarni komiteji, ki naj pospešijo priprave za oborožen upor.

Po napadu Nemčije na SZ je KPS ustanovila Glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet, ki je potem sklenilo končati vse priprave na vstajo in pričeti oborožen upor, ki se je dejansko začel 22. julija.

Kako je bilo v Zagorju? Položaj v prvih dneh je bil nejasen. Širile so se razne govorice o stanju na frontah, a kmalu smo izvedeli, da sovražne trupe iz vseh strani prodirajo v notranjost države. Takoj za tem so se začeli vračati skozi Zagorje in preko okoliških hribov vojaki na svoje domove, kar je pomenilo razpad stare Jugoslavije. Mnogi so nosili s seboj še orožje in izjavljali, da vojna pri nas ni končana in da nas pravi boj še čaka. To pomeni, da so bili ti ljudje v pravem pomenu besede napredni. Med drugim so izjavili, da sovražniki zasedajo našo domovino in da jih bo treba izgnati. Istočasno so v Zagorju nastala ugibanja — Nemci? Italijani? Tudi občutki so bili mešani. Ključni vdanji ljudje so si želeli Italijane, drugi pa Hitlerja. Toda kmalu je postalo jasno, kdo bo okupator Zagorja. Zagorski petokolonaši so si namreč nataknil na rokave trake s kljukastim križem. Bivši zloglasni lekarnar dr. Scheuchenbauer je zbral deputacijo, ki je šla v Celje intervenirat, da priključijo Zagorje z okolišem Spodnji Štajerski, kar se je tudi zgodilo. Napeto pričakovanje in velika radovednost sta polenili, ko je pošlica zagorskih hitlerjancev z navdušenjem sprejela pred občino naše dote Nemce. Občinski odbor je bil takoj razpuščen in vodstvo občine je prevzel prej imenovani petokolonaš Scheuchenbauer, kot odborniki pa so fungirali njegovi podporniki Herman Požum, občinski uradnik, Viktor Müller, trgovec, Viktor Suša, trgovec, in drugi. Na občini, ki so ji priključili okoliške občine, so takoj začeli z reorganizacijo in vse preuredili po nemškem duhu. Izginili so takoj vsi slovenski napisi, likvidirane so bile vse zadruge, zaplenjeni radijski aparati, društveno imetje itd., poleg tega so odvažali razno blago v rajh, izvedli ljudsko štetje in tako je vsak drugi dan prinesel nova razočaranja. Zavedno ljudstvo je takoj uvidelo, kam to pelje, kakšna svoboda in blaginja ga čaka. Ob mislih na vse to se mu je krčevito stiskalo srce in se je porajal čedalje večji odpor. Bilo pa je precej Zagorjanov, ki so naselili švabski propagandi in bili strahovito veseli, da so tudi oni člani države »Herrenvolka«. Na drugi strani pa so spet bili tajni se-

stanki »avantgarde«, ki je ilegalno kovala enotnost proletariata, trdno zvezo delavcev in kmetov, močno Osvobodilno fronto ter delala priprave za oborožen upor. Slavni gestapo takrat še ni imel na široko razpletih mrež, kajti po zunanjem videzu je bil trdno prepričan, da so Zagorjani nemomajni privrženci rajha, čeprav so mu prišli v roke vsi seznanjeni komunistov in to po zaslugi zveznega komandirja orožniške

Napredovanje bunkerja, kjer je bil 9. avgusta 1941. leta napad na žandarmerijsko postajo v Zagorju

postaje v Zagorju. Takrat je tudi še držala prijateljska pogodba med SZ in »slavni« Nemci, ki je takrat hotela spraviti na kolena države vsega sveta.

Kakor že rečeno — vsak dan je prinesel nekaj novega. Tako je tudi 22. april naznanil, da so aretirali duhovnike in jih odpeljali v Laško. Z velikim pompom so delali priprave za 1. maj in tudi proslava kot taka se je izvedla s kar največjo napihjenostjo na sokolskem teledišču, ki je bilo v ta namen kar najbolj pripravljeno. Zastav s kljukastim križem in mlajev je bilo, kot še nikoli v Zagorju. Vse hiše in izložbe navdse okrašene in tudi Hitler-

jevih slik je bilo zelo mnogo. Našli so se ljudje, ki so tako rekoč teknovali v krasivih. Udeležba proslave je bila velika. Takrat so imeli Nemci v Zagorju še mnogo simpatizerjev. Ljudstvo tudi še ni bilo politično pravilno orientirano in ga je bilo zaradi tega lahko preslepiti. Kot glavni govornik je nastopil župan dr. Scheuchenbauer, ki je na dolgo in široko pripovedoval o dobrotah, ki da jih bodo Slovenci

uzivali po 23-letnem suženjstvu in o podobnem.

Okupator pa je počasi začel snemati krinko z obraza. Kot drugi je občutil njegov bič učiteljski stan. Dne 12. maja so aretirali in odpeljali v Laško sedem učiteljev oziroma učiteljic ter jih po večmesečnem zaporu izselili v Srbijo. Ostalo učiteljstvo je za sedaj vztrajalo na svojih mestih, akoravno jih je šolski svetnik v Laškem g. Lorenz 23. aprila odpustil iz službe. Predhodno je v svojem govoru oznanjal učiteljem blaginjo, ki da je bodo deležni v rajhu, da nikomur ne bo primanjkovalo kruha, ker da v Nemčiji še ni bil nihče lačen.

(Dalje prihodnjic)

Žalostni 7. avgust 1944

Spomini na padlo partizanko-borko Nado Filipovič

Borba proti okupatorju se je razbescnela z vso silo. Vsak za veden Slovenec se ji je pridružil, vsak je hotel doprinesiti svoj delež k veličastni zmagi, ki se je svetilkala na obzorju.

Tudi naša zavedna dekleta niso držala križem rok; tudi one so pokazale, kako se je treba boriti za osvoboditev, in se niso plašile niti najtežjih žrtev — darovali svoja mlada življenja. Dne 7. avgusta t. l. bo poteklo deset let, kar je na posledičnih ran, dobljenih v borbah za Ljubno dne 3. avgusta 1944. leta, ugasnilo mlado življenje moje drage sestrice, Nade Filipovič iz Hrastnika.

Kakšna je bila njena življenjska pot, naj nam pripoveduje ona sama tako, kakor se je je spominjala v neizrekljivih bolečinah v dneh od 3. do 7. avgusta 1944. leta.

»Mlada leta nam, proletarskim otrokom, nikakor niso bila reznata, saj so bili starši iz dneva v dan v skrbeh, kako bodo nasitili svoje otroke. Tako je tudi naš ata kot brivec občutil vso strahoto izkoriščanja takratnega kapitalističnega režima in spoznal, da je edna rešitev vsega proletariata v brezkompromisni borbi proti izkoriščevalcem, in to pod vodstvom Komunistične partije. V tem duhu je vzgajal tudi svoje otroke in tako smo leta 1941 z največjo mržnjo v srehi gledali po naši rodni zemlji oholo sotehajajočega se tuje-okupatorja. Takrat sem obiskovala celjsko gimnazijo. Ker pa je bil moj oče hrvatski državljan, sem bila iz šole izključena in Nemci so me predvideli za svoj »Arbeitsdienst«.

»Ne« je dejal takrat moj oče, če nimaš pravice za šolanje v gimnaziji, je tudi za »Arbeitsdienst« nimaš.« — in me je vključil v svojo brivsko delavnico kot učenko, da sem na ta način ostala doma. Že takrat sem bila njegov zaupnik in pomočnik pri zbiranju orožja za prve borbe naših revirjev. Pri pisanju paroj in pri širjenju propagandnega gradiva. Vse mi

Nada Filipovič

je zaupal in jaz sem bila na to zelo ponosna, da šele kot 14-letno dekle lahko po svojih močeh sodelujem in pomagam v borbi proti okupatorju.

Leta 1941 smo zaradi sestrine slabotnosti dobili dovoljenje za letovanje na Mrzlici. Namesto hrane smo tedaj v nahrbtnike natrpal orožje in municijo, ki smo jo srečno spravili na Mrzlico, kjer sva vse z očetom predala prvoborcuv. Majcnu, s katerim smo se dogovorili za nadaljnjo povezavo. Očeta so zaradi izdajstva zaprli že leta 1941, vendar je bil ob pomanjkanju dokazov kmalu izpuščen in je delal naprej. Jaz pa sem ves ta čas širila našo literaturo po Hrastniku, in to vse do 24. junija 1944, ko smo vse tri — mama, jaz in mlajša sestra — morale zbežati z doma, ker so nas Nemci že iskali, zlasti mene, ker sem bila izdana. Ob prihodu v partizane sem bila dodeljena v Slandrovo brigado, v kateri sem našla tudi očeta, ki je moral še prej zbežati, ker so ga Nemci iskali.

Da, takšna je bila življenjska pot naše drage Nade vse do odhoda v oboroženo borbo proti okupatorju in domačim izdajalcem. Ni bila dolgo v borbah, toda vse, kar je storila, je napravila kot zavedna Slovenka in predana borka. Junaška je prenašala vse težave partizanskega življenja, nikoli ni klonila pred kakšno še tako težavno nalogo — v njej je bila tista trdna vera in zavest, da se bori za srečnejše življenje vseh delovnih ljudi, za kar nam

ne sme biti preveč nobena žrtev. Očetu, s katerim sta bila skupaj v isti četi, je večkrat rekla: »Ata, če v tej veliki borbi našega naroda padem, bom padla za srečno in lepše življenje vseh tistih, ki bodo ostali še živi!«

Bilo je v noči od 2. na 3. avgust 1944. leta. Slandrova brigada je skupno z drugimi partizanskimi enotami napadala fašistično postojanko Ljubno v Savinjski dolini. Borba je bila huda, partizani so pa bili trdno odločeni, da sovražnika v tej postojanki likvidirajo. Pred njo takratnega nemškega županstva je obležal ranjen partizan. Nada ga je kot bolničarka skušala rešiti. Ko se je sklonila nad njim, da ga pobere in mu nudijo prvo pomoč, je zalajala brzostrelka, podlega fašista, ki je edini še ostal v županski zgradbi. Rafal je Nadi preručal hrbtnico, da je še sama obležala zraven tistega, ki mu je hotela pomagati. Težko ranjeno so spravili v partizansko bolnišnico, kjer je v velikih bolečinah dne 7. avgusta 1944 umrla. — Vedela je, da zanjo ni pomoči, zavedala se je naglo bližajočega se konca, vendar ni tožila. Tako velika je bila njena predanost osvobodilni borbi, da je še v zadnjih vzdihljajih navduševala vse, ki so bili v njeni bližini, naj vodijo to borbo do popolne zmage, do dokončnega uničenja fašizma.

Veš, Nada, bridko nas je zadel tvoj izguba, vendar smo ponosni nate in na tvoje žrtev, ponosni zato, ker si dokazala, da ti za uničenje fašistične zveri, ki je morila in pustila po naši zemlji, ni bila preveč nobena žrtev — žrtvovala si najdražje, kar si imela — svoje mlado 17-letno življenje za to, da mi danes lahko svobodno živimo ter si ustvarjamo in gradimo lepo — socialistično domovino.

Deset let te že ni, Nada, vendar se mi zdi, da boš zdaj zdaj vstopila skozi vrata in zaklicati: »Sonja!«. Toda to je samo želja nas, ki smo te ljubili, ki smo te radi imeli in ki jim spomin nate ne bo nikoli umrl. Vendar ti ob spominu na tvojo veliko žrtev zagovarjamo da bomo to veliko idejo, za katero si umrla, tudi mi vsi še nadalje podpirali do dokončne zmage delavskega razreda v svetu! Sonja.

Borba v revirjih v letih 1939 do 1945

(Nadaljevanje in konec)

Ko se je četa proti zimj leta 1941 vrnila z brežiškega pohoda, so akcije 1 do 2 meseca izostale. Prezimovali smo v premiku na področju Grajske vasi, Griž, Gozdnika, Planinske vasi in Knezdoša.

S prvo večjo akcijo smo začeli v aprilu leta 1942, ko je četa odšla na Kozjansko. V tem obdobju je bil ustanovljen I. Štajerski bataljon. Večina tega bataljona so sestavljali borci iz revirjev, izpopolnjeni pa je bil tudi z borci iz Savinjske doline.

Na tem mestu bi omenili važno vlogo, ki jo je odigrala četa komandirja Hefnerja-Lička. V tej četi, ki je izvršila izredno uspele akcije — napad na nemške avtomobile na cesti med Trbovljami in Hrastnikom, zaplenba mitraljezov in podobno, so bili skoraj izključno revirski borci. Komandant Ličko je padel po nesrečnem naključju leta 1942.

Ob koncu meseca aprila 1942 smo napravili vsestranski napad na revirje. Minirali smo daljnovid Trbovlje, kompresor, opornike žic, izvršili napad na gestapo in postojanko Wehrmannschaffa. Akcije so deloma uspeli.

Med Radečami in Savelico so se revirski borci spopadli s Svabi. Ti so imeli 8 mrtvih, tri partizane smo pa pogrešali.

Dne 9. maja leta 1942 smo med Zagorjem in Savo razstrelili železniške tračnice v dolžini 10 metrov, na drugem tiru pa 9 metrov. Promet je bil zaradi tega ustavljen za deset ur.

Uničili smo rudniške naprave na Ojstrem in v Hrastniku. Razstrelitev železniške proge med Zagorjem in Bregom je zahtevala ustavitve prometa za 7 ur.

Dne 25. maja 1942 so se revirski partizani spopadli z Wehrmanni v vasi Kolovrat, kjer so imeli slednji dva mrtva in pet ranjenih.

Omenimo na tem mestu še Simonov bataljon, ki je dobil

zvezo s Štajerskim bataljonom in skupno z njim izvršil napad na Smartno ob Paki. Tam je naš bataljon zaplenil precej orožja, avtomobile in prvi mitraljez, nato pa se je umaknil v Dobrovlje. V naslednjem so partizani odbili napad Wehrmannschaffa ter se po izvidu svoje patrulje, ki je izsledila koncentracijo Nemcev z mariborske strani, umaknila na Menina planino, medtem ko so se že prej spopadli z nemško patruljo. Na Menina planini; so se že pričeli razgovori o potrebi zbiranja prostovoljcev za Koroško. Priglasilo se je takoj 13 revirčanov in 1 Ljubljčančan.

Dne 29. marca 1943 so izvršili akcijo na Brežice. Tu pa so Nemci v neprimerni premoči navallili na partizane, tako da je bil naš umik brezpogojen.

Proti koncu leta 1942 se je politična situacija bistveno izboljšala.

Leta 1943 je aktivno delal okrožni komite in organizacija je bila v redu izvršena: po vseh hribovih so bile partizanske postojanke, na Planini, na Trojanah in v Čemšeniku, na vseh opazljivih točkah so patrolirali partizani — pričel se je boj za iztrebljenje raztrgancev in gestapovskih plačancev.

Dolina je bila tedaj praktično brez organizacije razen članov posameznikov, ki so vzdrževali zvezo z nami. To stanje je bilo povsem razumljivo: velika večina je odšla v hribe, nekaj članov je bilo po zaporih in drugi že tudi ustreljeni. Ob koncu leta 1943 smo ponovno formirali okrožni komite, na čelu s sekretarjem Alojzom Ribičem.

Meseca januarja 1944 je bil zaradi instrukcij poslan na okrožni komite tov. Levstik iz CK. V tem času se je pričelo pravzaprav resno in organizirano gibanje v vseh naših rudarskih centrih.

Posebno močna je bila ženska organizacija, nadalje mladinska organizacija v Hrastniku, ki je žrtvovala izredno veliko število svojih članov.

Ze januarja leta 1944 se je začelo množično gibanje in aktiviziranje množic v revirjih, ki je stopilo v zaključno fazo meseca oktobra 1944, ko je bila objavljena splošna mobilizacija in odhod v partizane.

Revirji so bili združeni v enem okrožju. Aktivisti so bili neurtudno na delu pri raznih akcijah z letaki, napisi, zbiranjem denarja in sanitetnega materiala.

Tu se je posebno odlikovala organizacija v hrastniški Kemnični tovarni, ki je preskrbela velike množice zdravil in drugega sanitetnega materiala. V tej tovarni so tudi leta 1941 ustanovili I. odbor Delavske enotnosti in ga Nemci navzlic raznim aretacijam niso mogli nikoli razbiti.

Leta 1944 je prevzela OF v revirjih celotno oblast, s prihodom XIV. divizije pa je prevzela tudi oblast na Štajerskem. V tem času zaznamujemo resnično množično gibanje, v katerem je sodelovalo nad 80 odst. prebivalstva revirjev.

Se pred prihodom XIV. divizije je v revirjih vršila razne akcije tudi Slandrova brigada, tako akcije na Gornji grad, Ljubno, Novo Štifo, požig tovarne »Westa« v Zagorju, požig železniške postaje Sava itd. Te akcije so v največji meri izvršili je revirčani z delno pomočjo borcev XIV. divizije.

Revirji so dejansko začeli že v poletju 1941, ko so prvi partizani odšli v hribe. Delo, ki ga je opravila Partija v tem zgodovinskem obdobju, je bilo zaključeno z veliko zmago socialistične misli in nove družbene ureditve.

V tem zgodovinskem času so mnogo doprinesli ravno revirji, saj so dali sami preko 6000 borcev.

Pri obujanju spominov od leta 1939 do 1945 so bili navzoči sledeči tovariši: Alojz Ribič, Franc Kralj-Cink, Pavle Baloh, Dolfi Hohkraut, Jože Urnek, Ivan Sorn-Bojan, Helena Borušak, Otmar Pečar, Franc Tomažič in Mirko Skalnik.

I. S.

Rudnik Zagorje v dobi okupacije

(Nadaljevanje)

Poleg proizvodnje premoga so Nemci v zagorskih jamah nadaljevali z investicijskimi deli. Meseca maja 1941 so začeli globiti Vinski izvozni jašek v obratu Kotredež. Izkopali so ga do globine 152 m. V noči od 19. na 20. junija 1944 ko so partizani napadli Nemce v Zagorju, so razstrelili začasni izvozni stroj za globitev tega šahta, čegar posledica je bila potopitev jaška in ustavitve nadaljnega poglobljevanja. Istočasno so odprali IV. jamski horizont kotredeškega obrata, kjer pa jim je hribinski pritisk delal hude preglavice.

Nadaljevali so tudi s preiskovalnim vrtenjem severnega krila zagorske premogovne kuznje, ki je bilo še nezadostno raziskano. Rezultati so potrdili domnevo, da je premogovni sloj tega krila strm, tenak in skrilav.

Zaradi povezave premogovnikov Zagorje in Trbovlje so že mesec dni po okupaciji začeli izkopavati tako imenovani »zvezni rove«, skozi katerega naj bi potem z električnim, lokomotivami prevažali ves zagorski premog na centralno separacijo v Trbovlje, pralnica premoga v Zagorju pa naj bi potem odpadla. Do končne izvedbe tega načrta, ki so se z njim ukvarjali že leta 1944, pa ni prišlo.

V novo odprti jami Podstrana so izkopavali prevozni jašek A z nivoja izvoznega rova tega obrata in s površine, ki pa je bil sklončen šele leta 1946. V njem naj bi bil koncentriran ves prevoz premoga iz te jame na izvozni rov Podstrane. Premog iz te jame so izvažali z bencinskimi lokomotivami na separacijo v Toplicah.

Prizadevanje nemškega oku-

patorja, da za vsako ceno dvigne proizvodnjo premoga, ki ga je nujno potreboval, saj je moral ves čas vojne zalagati z njim svojega vojnega zaveznika Italijo, ki je siromašna na premogu, ga je pripeljalo do poskusov odkopavanja premoga v nemehimiziranih in v mehimiziranih »širokih čelih«, ki so trajali več kot tri leta v kotredeški jami. Kot odvoznih sredstev so se posluževali navadnih in okrepljenih strelask ter gumičevih transportnih trakov, vendar uspeha ni bilo, ker so rudarji s pasivnim odporom in s številnimi žrskimi onemogočili, vsako povečanje jamske storitve oz. proizvodnje. Da bi izsilili uspeh, so Svabi naposled odredili za to delo celo svojo posebno »Bergbaukompanie«, vojaško delovno enoto, sestavljeno iz rajhovskih rudarjev, ki so hodili na delo oboroženi s puškami — pa tudi z njo niso uspeli.

Zavoljo preganjanja rudarjev in njihovega odhajanja v partizane, je vedno bolj padalo število rudarjev. Okupator si je skušal pomagati s tem, da je zaposlil v rudniku tudi tuje delavce, in sicer čez 200 ruskih ujetnikov, okoli 50 Poljakov, 30 Italijanov in nekaj Grkov, sku. paj približno 300 ljudi. Od teh pa jih je precej pogebnilo, zlasti Rusov.

Ker je jamskega lesa zelo primanjkovalo — morali so ga dovažati celo z daljnih slovaških gozdov — so Svabi delali v jami poskuse z železnimi podporniki sistema »Teussaint-Heinzmann«, ki so jih vgradili v klovskih jamskih progah 92 in so se proti hribinskemu pritisku dobro obnesli. V poskusne namene so tu vgradili še posteljivlje železobetonske pod-

(Nadaljevanje na 4 strani)

Zagorje je bilo tesno povezano z narodnoosvobodilno borbo

V zadnjih dneh v naših revirjih

Iz Litije in okolice

Lepo uspele slovesnosti na Grbinu

Letošnje slovesnosti na praznik vseljudske vstaje so bile še večje kakor lansko leto. V četrtek, 22. julija, so se zgnili ljudje iz Litije in okolice na grbinskem griču. Ta kraj je eden izmed najlepših v vsej okolici in kot nalašč za množične prireditve na prostem.

Ob 16. uri so prikorakale iz sedmih smeri patrolje bivših partizanskih borcev na čelu z zastavami. Ob vkorakanju patrolje je igrala godba litijske »Svobode« pod vodstvom tov. prof. Brečka.

Na odru so bili predstavniki Zveze borcev, ljudske oblasti in množičnih organizacij. Slovesnost je začel tov. France Gorenjc, predsednik litijske Zveze borcev, ki je bil tudi komandant štaba. O pomembnosti dneva je govoril tov. Luka, eden izmed prvoborcev v Zasavju, ki je tudi sprejel raport vseh komandirjev patrolje. V imenu ljudskega odbora litijske mestne občine je pozdravil patrolje tov. Blaž Svetina. Za njim so govorili še predstavniki množičnih organizacij. Sledil je tudi kratek kulturnoprosvetni program v naslednjem se je razvila prijetna družabna prireditev, kjer je igrala godba »Svobode« iz Smartna. Vsi sodelujoči, ki so se potrudili, da so vse slovesnosti ob Dnevu praznika vstaje izvršile v redu in po načrtu, zaslužijo naše priznanje.

Rudnik Zagorje v dobi okupacije

(Nadaljevanje s 3. strani)

pore, sestavljene iz treh lokov, z vmes vložnim okroglim lesom, ki pa za proge z močnim pritiskom niso bile uporabne.

Med okupacijo je prišla rudarska »Bratovska skladnica« pod graški »Knappschafts-Dezernat« — rudniško konsumno skladišče pa pod »Versorgungsring Südsteiermark«.

Ves čas okupacije so partizani in aktivisti v revirjih vršili številne sabotažne akcije za onesposobitev raznih rudniških

Letošnja proslava je dokazala, da je 22. julij resnični praznik naprednega zasavskega prebivalstva.

LITIJANI V BELI KRAJINI

Socialistična zveza delovnega ljudstva iz Litije in okolice je organizirala skupen obisk jubilejnih slavnosti v Črnomlju. Za ta izlet sta se zlasti potrudila sindikata litijske predilnice in podjetja »ZALES«. Tako je bila tudi Litija z ostalim Zasavjem dostojno zastopana na prireditvah v Črnomlju.

Vas Breg — vzor enotnosti

V času okrog 22. julija, ob prazniku vstaje, bi našel kronist obilico snovi, da bi jih objavil v našem listu. Žal nam pomanjkanje prostora ne dopušča, da bi se spuščali v vse podrobnosti. Naš poročevalec je bil povabljen med drugim tudi na Breg pri Litiji. Ta vasica se je v NOV izvrstno izkazala in je domala vsaka hiša dala v partizane vsaj po enega fanta. Tako v zgodnji in zavedna pa je vasica tudi danes. Pri Potočkarjevih, kjer je bil v zimi leta 1941/42 ustanovni sestanek Narodne zaščite, se je vršil na predvečer praznika vstaje miting. Vaščani so pod košatimi kostanji pričakali savsko patroljo komandirja Poideta Gračana. Ob vstopu v vas so bivše partizane dekleta okitile, nato pa je bila skupna večerja. Noč

je minila ob tabornem ognju v Lascah, na robu vasi.

V teku dneva so obiskovali borci vse zavedne vaščane, ki so v NOV podpirali partizansko gibanje. Patroljni štab je obiskal med drugim tudi očeta Stramana-Sepca, ki je bil že pred vojno vzor naprednega kmeta.

Bražanska patrolja je poskrbela vaščanom tudi za smeh, ko so prišli k Mežnarčkovim rekvirirali kobilo in so jo — seveda za šalo — odvedli iz hleva v taborišče...

Tako je dan potekel v prijetni razigranosti.

Miting pri Benku v Jablaniski dolini

Patrolja komandirja Janeza Konjarja je imela v svojem sestavu tudi nekaj Ljubljancev, ki so bili izredno veseli, da jim je bilo omogočeno sodelovanje pri litijskih patroljah. Tako so spoznali, kakšnega pomena je pohod patrolj skozi partizanske kraje v Zasavju, kjer nekdanji borci utrjujejo prisrčne vezi s kmeti po naših samotnih hribih.

Ta patrolja je priredila miting na koncu Jablaniske doline. Patrolja in domačini so se znašli v zajetni hiši posestnika Benka. Za uvod je propagandist tov. Pavle Herbst razdelil nekaj veselih, harmonikar tov. Zlato Leskovec iz Smartna pa je spravil s svojim instrumentom vso hišo do ubranega petja. Dobra volja se je stopnjevala od ure do ure. Ob tej priložnosti je bilo spregovorjenih tudi več govorov. Komandir tov. Konjar je poročal o pohodu patrolje. Govorili so še tudi komandant štaba tov. Franc Gorenjc, nato tov. Jože Zupančič, ob koncu pa se je zahvalil v imenu domačinov tov. Pavle Bric, po domače Dragar, oče več partizanov. Miting je bil nad vse prisrčen. Podobno so potekali tudi ostali mitingi v Jelši, v Črnem potoku i. dr.

Za 80-letnico mu je čestitala partizanska patrolja

V Prelesju, v bližini Tisia, kjer se je odigrala prva bitka med partizani in Nemci že leta 1941, domuje 80-letni Janez Vidmar, znan med partizani z domačim imenom Ajdovčev oca. Ko je prišla v hišo partizanska patrolja, je imel očka ravno 80-letnico rojstva. Partizani so

mu k visokemu življenjskemu jubileju iskreno čestitali, izročili darila in mu v znak zahvale, ker je bil med NOV eden najbolj vzornih sodelavcev naših partizanov, izstrelili salvo. Ob slovesu je bila vsa hiša solzna, tako ganjiva je bila počastitev starega očanca.

Okovje požgane ledenice v Gabrovki

Ob neki priložnosti je »Zasavski vestnik« poročal o tragični smrti nekdanjega litijskega učitelja Vena Tauferja, ki so ga Nemci pri živem telesu zažgali v ledenici v Gabrovki nad Litijo. Muzejsko društvo v Litiji zbira vse spomine iz NOV in je priredilo ob Dnevu vstaje v oknu mestne knjižarne na Glavnem trgu v Litiji razstavo zgodovinskih predmetov iz NOV. Med drugim je bilo prikazano tudi okovje požgane ledenice, kjer so dočkali strahotno smrt Tauferja in drugi talci.

Ob priložnosti te razstave so se spomnili gledalci, da imajo še to ali ono zanimivost ki bi jo kazalo ohraniti v muzeju. Tako je dosegla ta razstava svoj namen, počastila je praznik vstaje in opozorila gledalce na pomembnost zbiranja dokumentarnega gradiva.

Smrt Anči Lajovčeve

V Ljubljani je umrla tov. Anča Lajovčeva, rojena v Litiji. V soboto, 24. julija, so jo ob lepi udeležbi pokopali na litijskem pokopališču. V poslednje slovo so ji zapeli litijski pevci. Pokojnica je bila mati padlega partizana Bojana Lajovca in tašča litijske krojaškega mojstra Leopolda Knola. Užalosteni družini naše sožalje!

Iz pritežnih bukev

V Litiji govore, da bi bilo umestno rešiti vprašanje, zakaj tudi letos niso sodelovali v sestavi patrolj kajakaši, ki so lansko leto pod vodstvom tov. Radovana Kolška pripravili vožnjo po Savi v simbolično počastitev številnih savskih kurirjev in prevoznikov preko Save v času NOV.

Pa še to: zakaj je bila istočasno, ko so prihajale na Grbipartizanske patrolje, na športnem igrišču tekma, ki je odvrnila od patriotičnih slovesnosti precej mladine. Ali ne bi bilo pravilno, da bi bile na ta dan te slovesnosti na Grbinu?

Iz Hrastnika

Z jamskim strelivom si je končal življenje. Prejšnji terek je šel v staro rudniško kopalnico praznike oblečen 50-letni zunanji paznik rudnika F. G. Zapr. se je v kopalno kabino in navezal nase jamsko strelivo ter zažgal municijo. Bil je kajpak na nestu mrtev. Vzrok njegovega dejanja so razmere v družini. Zapustil je ženo in mladoletno hčerko. Pokopali so ga na dolskem pokopališču. Naj počiva v miru!

Smrtno se je ponesrečil pri pleskanju. Hrastniško podjetje »Sikoplesak« ima nekaj svojih delavcev zaposlenih pri železarni v Štorah. Med njimi je bil tudi 16-letni vajenec Lojze Ravnikar doma iz Bobna pri Hrastniku. Fant je pleskal neko dvigalno napravo. Ko je dvigalo v četrtek, 29. julija, dopoldne obratovalo, je fant iz radovednosti ali kaj pomočij glavo preko ograje te naprave, ki mu jo je pri priči odtrgala. Popoldne so pripeljali domov v Boben

hudo prizadeti materi Angeli, vdovi po partizanu, truplo mrtvega sina-edinea. — Naj bo simpatičnemu mladeniču lahka domača zemlja! Neutolažljivi materi naše iskreno sožalje!

Podružnica »Slovenske izseljenske matice«. To so ustanovili v Hrastniku, ki je sedaj v Zasavju poleg Hrastnika šele druga podružnica. Za predsednika so izvolili tov. Franca Lebra, strojnega tehnika Kemične tovarne v Hrastniku.

Društvo prijateljev mladine v Hrastniku organizira letovanje za mladino svojih članov. Prva skupina, 61 po številu, je odpotovala pretekli četrtek na otok Pag. Ostala bo tam deset dni. Starši so plačali za vsakega otroka po 1000 din za vožnjo. Druge stroške bo krijo društvo. Sredstva za to si namerava društvo pridobiti s tombolo ki bo v nedeljo 29. avgusta. Hrastničani, pridno segajte po srečkah! Dobitki so zelo lepi!

IZ RADEČ

Kopalni bazen pri papirnici v Radečah. Kopalni bazen, ki ga je zgradil kolektiv papirnice Radeče, je sedaj odprt za kopalce, ki jih prihaja vsak dan več in več. Vsi, ki se hodijo kopal v novi bazen, ga hvalijo na vse pretege ter ga glede na ureditev in okolico primerjajo z bazenom v Rimskih Toplicah ali pa mu celo dajejo prednost. Naj bo kakor že, gotovo je, da je bazen postal nova posebnost in privlačnost ter bo tudi v turističnem pogledu odigral pomembno vlogo. Saj so celo naši bratje Hrvati, zlasti Zagrebčani že zvedeli zanj in jih že najdemo v novem bazenu. Zlasti dosti jih je bilo dne 27. julija na Dan vstaje hrvatskega naroda, ko jih je nekaj kamionov zavilo k radeški papirnici namesto v Rimske Toplice. Prav pridno pa ga obiskujejo Radečani: žal samo, da je precej daleč. To pa kaže spet na to, kako potreben bi bil kopalni bazen v samih Radečah, saj bi mesto na ta način gotovo postalo bolj privlačno za turiste in izletnike, kar bi Radečam pripomoglo, da se povzdigneje v turistični kraj.

Ali bo kaj z nogometnim moštvom? V začetku letošnjega poletja smo se že razveselili, ko smo po dolgem času spet zagledali po Radečah lenake: »Novometna tekma na igrišču na Njivicah.« Nogometaši so se razgibalni in spet začeli »nabijati« žogo. Tudi zbrali so se k pesvetu in postavili pripravljani

odbor, ki naj stori vse potrebno za ustanovitev društva, sestavo pravil, sklicanje ustanovnega občnega zbora in registracijo društva. Tega je že precej dolgo, plakatov ni več in tudi o pripravilnem odboru in občnem zboru ni ne duha ne sluha. Ali bo spet vse zamrlo kot je že večkrat? Saj so za uspeh in razvoj nogometnega športa, kot je bilo že večkrat poudarjeno, dani vsi pogoji. Treba je samo volje in veselja do dela. Tega naj se zavedajo tisti, ki so za to poklicani!

Odčitje spominske plošče na Močilnem

V ozki soteski pod Močilnem pri Radečah je bila na Dan vstaje, 22. julija t. l., žalna slovesnost z odkritjem spominske plošče padlim borcem — žrtvam tega kraja. Leta 1945 je bila v dolini pod Močilnem partizanska stanica TV 5. S pomočjo naših izdajalcev so Nemci to postojanko odkrili ter v njej iznenadili partizane, ki jih je bilo skupaj deset. V sledeči borbi s premočnim sovražnikom je padel na tem mestu en partizan, sedem so jih Nemci ujeli, dvema pa je uspelo pobegniti. Od ujetih partizanov so jih Nemci pet obesili na Frankolovem kot talce. Med ujetimi borci je bilo pet Radečanov.

K tej žalni slovesnosti se je zbralo preko 200 tovarišev in tovarišic, godba na pihala iz Radeč in pevski zbor. Spominsko slavje je odprl prvoborec Jože Ržek, spominski govor pa je imel domačin, borec Kozjanskega odreda, tov. Slavko Lindič. — Po žalni slovesnosti so udeleženci slavja posedeli v prijateljski družbi.

ZAGORJE

25-letnica loških gasilcev. — Preteklo nedeljo so na Lokah nad Zagorjem obhajali tamkajšnji gasilci 25-letnico svojega plodonosnega dela. Ti marljivji gasilci so si v povojnih letih zgradili na ruševinah starega doma nov Gasilski dom, v katerem je nastanjen tudi del osnovne šole na Lokah. Gasilsko društvo na Lokah je v nedeljo b svojem 25-letnem jubileju razvilo tudi novo zastavo ter počastilo spomin padlih tovarišev-gasilcev. To slovesnost je poleg krajevnih predstavnikov obiskal tudi načelnik OGZ Trbovlje, tov. Slavko Hlastan.

Spominska slavnost v Ravenski vasi. — Mestni odbor ZB Zagorje je minulo nedeljo odkril v Ravenski vasi (Sv. Urhu) spominsko ploščo tamkajšim padlim žrtvam NOV. Na tej žalni slovesnosti so sodelovali zagorski pevci ter delavska godba na pihala iz Zagorja, ki je nato v nedeljo zvečer ob 20. uri odprla s promenalnim koncertom II. občinski praznik mesta Zagorje. (Kulturne in športne prireditve v počastitev občinskega praznika zagorske občine, o katerih poročamo podrobneje na drugem mestu, bodo trajale do ponedeljka, 9. avgusta t. l.)

KINO

Kino »Svoboda« Center v Trbovljah (Delavski dom) bo predvajal ameriški pustovški film »TOČNO OPOLDNE«. Predstave od petka do ponedeljka. V nedeljo je pa na sporedu angleški film »MANDY« za odrasle in mladino po znižani ceni.

Kino »Svoboda« Trbovlje II bo predvajal ameriški kovbojski barvni film »ZAKON JE MOČNEŠI«. (Ozborja na zahodu). Predstave od petka do torika.

KOLEKTIV TRGOVSKEGA PODJETJA

„POTROŠNJA“ V ZAGORJU OB SAVI

s poslovalnicami: Zagorje (Miler), Toplice (Mrnuh), Loke (Zadružni dom), Izlake (Bleiweis)

čestita vsem svojim odjemalcem k prazniku Mestne občine Zagorje ter se vljudno priporoča za obisk svojih poslovalnic!

T. BOVLJE

Sanitetni tečaj PLZ mesta Trbovlje. — Pred nedavnim so na vodenski šoli uspešno končali sanitetni tečaj PLZ mesta Trbovlje. Od 27 tečajnic je 22 obiskovalk opravilo izpit z odličnim in prav dobrim uspehom. Tečaj je vodila medicinska uslužbenka tov. Nučičeva.

Planinski praznik na Kumu. — Preteklo nedeljo so priredili prizadevni planinci PD »Kum« v Trbovljah I. planinski dan na Kumu. Ze v soboto je pohitelo precej Trboveljčanov na priljubljeni Kumu, kjer so zvečer pripravili planinski kres in se povešeli ob zvokih kmečkega godbenega tria. — v nedeljo dopoldne pa so na Kumu odkrili spominsko ploščo padlim borcem-planincem. Izletniki in planinci so imeli v nedeljo izredno sončen dan, enega izmed najlepših v letošnjem letu.

Gladole ob trboveljski cesti. — Kdor je zadnje dni hodil po novi trboveljski cesti mimo lekarne na Vodah, so mu tamkaj nehote obstale noge, oči so se pa zagledale v prelepe gladole, ki cvetijo v zelenem pasu, ki obroblija cestišče. Pogled se ti pase ob prekrasnih barvah teh cvetic — od rumenih, belih in rožnatih rdečih do vijoličnih, karminalnih in temno-modrih. — Zahvala za ta izreden okras trboveljske ceste gre prizadevnemu odboru Turističnega-olepševalnega društva v Trbovljah s tov. Tonetom Malvašičem na čelu.

Tombola RK na Kleku. — Vaški odbor Rdečega križa na

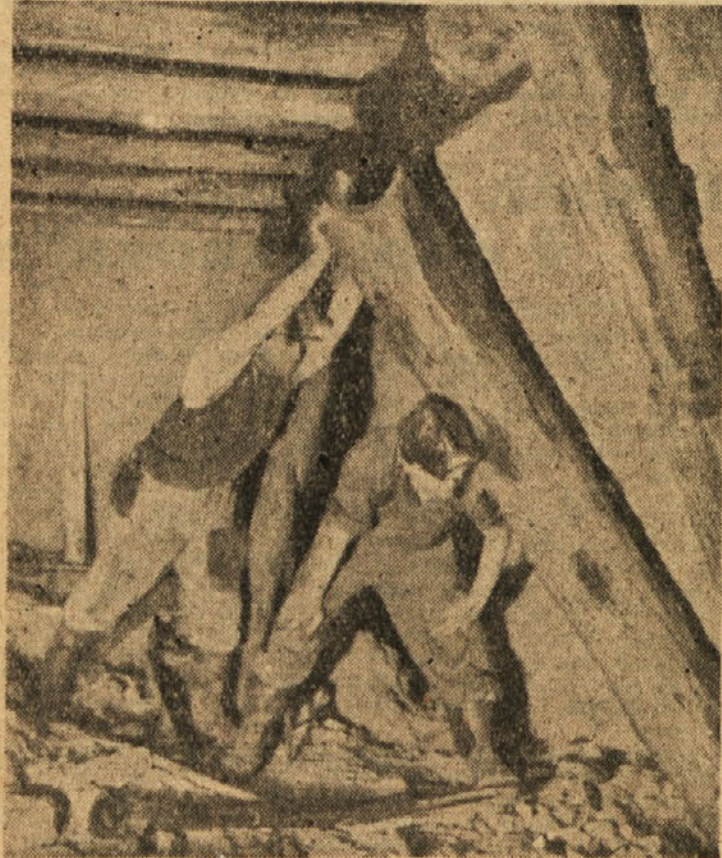
Kleku je priredil preteklo nedeljo popoldne tombolo, ki je uspela nad vse pričakovanje. Na tisoče ljudi se je zbralo na prijaznem Kleku, da poskusijo svojo srečo.

Prijatelji mladine in letovanja. — Društvo prijateljev mladine, ki je eno izmed najdelavnejših organizacij v naši ožji domovini, je v petek odposlalo na otok Pag prvo skupino otrok. Okrog 60 pionirjev in cicibanov se že sedaj prijetno zabava ob Jadranskem morju. Druga skupina, ki bo odšla 13. t. m. na pot, že nestrpno šteje dneve, ki se že ločijo od letovanja. — Društvu je s požrtvovalnostjo in iznajdljivostjo uspelo zbrati del denarnih sredstev za te otroške počitnice, tako da stane stareše letovanje otroka le nekaj nad 1400 din. Ostali denar bo pa društvo zbralo s tombolo, ki je bila preložena na 29. avgust, ko se bo zadnja skupina otrok vrnila s počitnic.

Cirkus »Elkins« v Trbovljah. — Posebna zanimivost za Trboveljčane, zlasti pa za pionirje in cicibane, je bil zadnje dni cirkus Elkins, ki je pretekli petek postavil svoj šotor na telovadnišču TVD »Partizana«. Cirkus je imel dober obisk. Tako je bila med drugim večerna predstava tega cirkusa v soboto zvečer nabito polna ljudi. Poleg raznih cirkuskih atrakcij, ki so bujale pozornost, bi posebej omenili vrato omno akrobatsko točko na zbijočem se trapezu; nellubkejša točka programa pa so bili vsekakor majhni dresi.

rani psički, med katerimi je majhna psička (oblečena kot prava dama na plesu) plesala ob zvokih godbe — valček! Da so bili vsi gledalci izredno veseli te majhne nenavadne plesalke, je razumljivo. — Druga atrakcija cirkusa sta bila dva majhna šimpanza, ki sta ob splošni veselosti in smehu počenjala svoje ljubke vragolje in norčije. Da sta obe majhni eksotični živalici neobičajno doživljete za trboveljski drobiž, ki se je vse dni sukal okrog cirkusa in bo še ves mesec s njim v daljni čudežni Afriki in Aziji, ni treba posebej poudarjati. — Cirkus »Elkins« bo odšel, kakor smo čuli, iz Trbovelj v Zagorje, od tam v Ljubljano, nato pa v Kranj in na Jesenice, iz Slovenije pa v Dalmacijo.

Knjižnica »Svobode« I. zaključila sezono. Knjižnica »Svobode« je to leto prav uspešno poslovala. Kolikor so ji dopuščale finančne možnosti, je večala svojo zalogo knjig, ki je ob koncu sezone štela 2174 knjig. Poleg bogatejše izbire je reslo tudi številjo bralcev, saj je ob začelju sezone (knjižnica bo mesec dni zaprta) bilo vpisano 153 izposojevalcev, ki so letos prebrali 3430 knjig. Sedaj bo knjižnica uvedla za vse bralce ciklostirane sezname knjig, ki jih bodo bralci lahko vzeli na dom in si tamkaj izbrali knjige, tako da bodo lahko v miru premišlili, katero knjigo si bodo izposodili in tudi poslovanje knjižnice bo hitreje. O teh knjižnicah kakor tudi o delu knjižnice »Svobode« II. v Spod. Hrastniku bomo še poročali v eni naslednjih številkih.

Teško in naporno je delo v jami

strojnih naprav, da bi s tem onemogočevali Svabom izkoristiti zmogljivost rudnika za krepitev nemškega vojnega potenciala. Tako so partizani in njihovi sodelavci na rudniku pokvarili med vojno 32 električnih motorjev, ki pa so bili že decembra 1945, leta spet vsi popravljeni in dani v obrat.

Po načrtih Nemcev iz leta 1942 bi moral dati zagorski rudnik nemškemu vojnemu gospodarstvu 1600 ton premoga na dan, kar bi bilo približno pol milijona ton letno. V ta namen so vpeljali razen že navedenih poskusov v varnostnem stebri potoka Kotredesce tudi odkopavanje premoga v dveh etapah nagnkrat.

Proizvodnja premoga je v letih okupacije 1941—1945 znašala v Zagorju skupno okrog pol milijona ton letno. Bila je torej še dokajšnja, vendar ni več dosegla produkcije iz leta 1940. V letu 1944 pa je začela naglo padati, ker je večina delavstva od-

šla tedaj v partizane, tako da je okupator zaradi malih pripravljenih zalog premoga hotel zapreti kisovsko jamo.

Kako velik je bil leta 1944 odtok rudarjev, nam najbolj ponazorijo uradni zapiski od 1. januarja do 12. julija tega leta. V tem času je 600 ljudi ali odšlo v partizane, so bili izseljeni, premeščeni ali pobiti. Zato ni čudno, če je v oktobru tega leta produkcija premoga katastrofalno padla na najnižji nivo 1500 ton!

Zadnje dni po svetu

Po prvem uspehu, ko je dosegel premirje z Indonezijo, je že zopet presenetil svet predsednik francoske vlade Mendès-France s svojim odhodom v Tunis. Tam se je sešel s tuniškimi bejem, ki ga je odlikoval z najvišjim tuniškimi odlikovanjem, in z generalnim rezidentom v Tunisu De la Tourom. K tuniškemu beju je prišel zato, da bi mu predlagal »edno možno rešitev, katere smoter bi bil končati nesporazum med Tunisom in Francijo.« — Ob odhodu iz Tunisa je izjavil, da sodi, da je treba napraviti konec krvavim neredom v Tunisu in vzpostaviti bazo plodnega sodelovanja v medsebojnem spoštovanju med Francijo in Tunizijo.

Medtem ko so v Indokini prenehale sovražnosti, pa se je zavaljalo drugod. Hajnanski letalski incidenti so namreč zaostriili kitajsko-ameriške odnose. Položaj sta zaostriili zlasti ameriška diplomatska akcija in kitajski zavrnitev. Ameriško-kitajski odnosi bodo ostali še nadalje kritični. Razveseljivo pa je, da so v Ameriki hujskaške nastope južnokorejskega predsednika Sing Man Rila proti Kitajski odklonili in kaže, da bo tudi tu končno zmagal zdrav razum.

Med predsednikom ZDA Eisenhowerjem in predsednikom Južne Koreje Sing Man Rijem so se vršili razgovori, v katerih je bilo poudarjeno, »da sta obe državi pripravljene v pristnem sodelovanju doseči skupne cilje glede Koreje.« — V sporočilu je poudarjeno nadalje, da nameravajo ZDA in Južna Koreja iti naprej v skladu z Ustanovno listino OZN in v skladu z resolucijo o Koreji, ki jo je sprejela generalna skupščina OZN in ki ima skupni smoter: združeno demokratično in neodvisno Korejo. Ker v Zenevi niso rešili korejskega vprašanja, sta obe državi obravnavali pot, po kateri je treba iti, da bi uresničili omenjeni smoter.

Da popušča mednarodna napetost, je videti tudi v tem, da sta Velika Britanija in Egipt razvozlati zapleten voz in končati pravdo za 169 km dolgi Sueški prekop. Britanske čete bodo na osnovi sporazuma zapustile Suez. Anglesko-egiptovski odnosi so preživljali zadnje desetletje težke trenutke. Sporna vprašanja, med njimi najvažnejši sudansko in sueško, niso našla rešitve. Upravičene zahteve Egipta in nepopustljivost Velike Britanije so napravile bližnji Vzhod za središče trenj in nemirov, sedaj pa je vsaj v enem vprašanju prišlo do sporazuma.

Sovjetska zveza hoče po svoje izkoristiti sadove ženevskega sporazuma. Misli, da je napočil čas, ko lahko poglubi nesoglasja med zapadnimi velesilami, zato jim je predlagala novo konferenco, to pot o evropski kolektivni varnosti. Po mnenju Zahoda pomeni ta predlog le naraven poskus da bi zmedla vrste zapadne evropske obrambe. Evropska obrambna skupnost se namreč spet pojavlja kot sporni problem Zahodne Evrope. Omahljivost Francije je zato še vedno lepa priložnost za ribar-

jenje v kalnem Vaba pa naj bi bila sovjetska miroljubnost in demilitarizirana Nemčija.

V Trstu so pričarani, da italijanska vlada ne bo mogla doseči nadaljnega zavlačevanja sklenitve sporazuma o tržaškem vprašanju, kajti očitno je postavljeno, da zavisi odločitev samo od Italije. Do novega zavlačevanja bi utegnulo priti samo, če se bo pokazalo, da je rimska vlada preveč pod vplivom določenih tržaških in ezulskih elementov. Ki pojdejo v Rim na nove razgovore z zastopniki vlade in z voditelji matičnih strank. Do tega sestanka bo posebna komisija izvedencev tržaških iredentistov sestavila nove predloge, zaradi katerih Italija morda znova ne bo privolila v vse jugoslovanske predloge glede Trsta. V »zaščito« Italijanov v coni pod italijansko upravo predvidevajo zahtevo o normalizaciji prometa med conama in zagotovitev pravic, ki jih Italijani v coni »B« že imajo.

Spomin na prvo partizansko leto

»Hitro teče čas.« so včasih pravili in še danes pravijo ljudje. Meni se pa zdi, da zdaj ne teče več, ampak drvi in njegov cilj je samo naprej, hitro naprej. Ne vem, ali nas hoče hitro odmakniti od strašnih vojni let ali ima v prihodnosti prijetno presenečenje za nas. Res ne vem tega in kako naj bi vedela? Kdo naj razume čas? Mi ljudje včasih še preprostih reči ne razumemo.

Minevajo dnevi, tedni, izginjajo meseci in leta beže in ni jih več. Daleč je že leto 1941. Spomini pa so mi kljub temu blizu. A ne vsi! Le nekateri se vtisnejo globoko v človekovo duševnost. Vsega si ni vredno in tudi ne da se zapomniti. Pred trinajstimi leti narava v poletju ni bila tako muhasta kot letos. Morda je bilo njeno vedenje spodobnejše zaradi partizanov, ki so bili njeni gostje. Partizani so se kmalu po vko-rakanju nadutih zelencev oglašili pri nas. Naša hiša je stala na lepem kraju in vsak je dejal, da je pri nas lepo. In res je bilo Oj, kako lepo je bilo! Posebno lepi so bili nasadi mladih smrek in gozdovi temnozelenih starih smrekovih dreves. In ta velik gozd Jelovca je postal partizanski dom.

Moj brat Janko je v noči 22. junija 1941 izginil. Mi nismo vedeli zanj. Ljudje so nas vsevpred spravešali po njem. Mi pa vedno in vsem enako: »Nič ne vem, kje je zdaj. Prej je bil v Celju.«

Nemci bi ga radi dobili v svojo pest in so razpisali nagrado zanj. Poizvedovali so na vseh straneh o njem in še pri nas so se oglašili. Ze trinajst let je od takrat. Oče je odšel tega dne že zjutraj po opravkih v Zagorje. Tudi brata ni bilo doma. Doma sem bila jaz, mama in služkinja. Dozvedalo se mi je, da morajo biti nekje v bližini partizani. Povedali mi niso vsega zaradi moje mladosti.

Sredi popoldneva je mama zavijala nekaj v pisan prtič in še zelenko je napolnila. To je odnesla v gozd, jaz pa sem odšla k sosedu nekaj iskat.

Naša hiša je stala na enem bregu, sosedova pa na drugem. Vmes je tekla potok Kotredežca. Po eni strani našega travnika je držala k hiši pot, po drugi smo imeli po travni nekako bližnjico. Uporabljali smo jo radi predvsem otroci. Na sosedovi strani je bilo prav tako. Malo pod hišo sta se bližnjica in pot združili. S srednjega dela poti se na bližnjico ni videlo, spodaj in zgoraj malo.

Nagrada posetnica za pionirje

E. R. Grom
v Postojni

Iz črk v gornji vizitki boste lahko sestavili, ako jih pravilno razporedite, poklic navedenega tovariša. Da boste laže našli njegov poklic oziroma službo, ki jo opravlja, omenjamo, da je ta tovariš v službi pri železnici.

Pravilne rešitve nam prinesite ali pa pošljite do nedelje, 8. avgusta, opoldne. Za pravilno rešitev razpisujemo dve knjižni nagradi, in sicer 1. in 2. nagrado. — Rešujite torej to posetnico, dragi pionirji, in pozdravljeni! — Uredništvo.

Rešitev nagradnega čarobnega lika za pionirje

Pravilna rešitev nagradnega magičnega lika iz prejšnje številke našega lista se glasi (vodoravno in navpično): 1. alk; 2. Avari; 3. platina; 4. kriva; 5. Ina. Strogi žreb je to pot odločil nagrado pionirki Marinki Sajeve, stanujoči v Trbovljah. Trg svobode 24, ki naj pride v naše uredništvo po objubljeni knjižni nagrado. — Uredništvo.

Partizanski otroci trboveljskega okraja so taborili v Beli krajini

Pretežni del letošnje okrajne in občinskih skupščin ZB našega okraja je bil posvečen partizanskim otrokom, to je njihovu življenju in prihodnosti. Sklepi, ki so jih skupščine sprejele, se izvršujejo. Zahvaljujoč pravilnemu gledanju in razumevanju predstavniških organov v okraju bo prejemale več sto partizanskih sirot redne študentske, več sto pa je bilo ali bo še poslano na letovanja in taborjenja.

Prva skupina teh otrok je taborila v Podzemlju ob Kolpi v partizanski Beli krajini. Kaj je vodilo pristojne činitelje, da so izbrali za kraj taborjenja teh otrok Belo krajino? Partizanski otroci naj bi bliže spoznali tisti del naše domovine, ki ga imenujemo žarišče našega osvobodilnega boja, zibelko naše ljudske oblasti in ozemlje številnih pomembnih revolucionarnih dogodkov v času vojne. Temu smotru je bilo prilagojeno in urejeno vse življenje v taboru.

Ze v prvih dneh letovanja so se otroci pobliže spoznali s Podzemljem in njegovo bližnjo okolico: Gradcem, Krasincem in Metliko. Z griča Kučera pri Podzemlju se je nudil otrokom lep razgled na znani partizanski letališču Otok in Krasinec ter prav tako na znana oporišča na hrvaški strani. V Metliki je vzbudil med otroki največ zanimanja muzej NOV.

V bolj oddaljene kraje kakor Suhor, Samič, Črnomelj, Lokve in Planina smo se pešali z avtobusom. Tako so otroci spoznali in videli Suhor — mesto odhoda XIV. divizije na Stajersko, nadalje Črnomelj — prvo prestolnico svobodne in neodvisne Slovenije z njegovim znamenitim Prosvetnim domom. Lokve — kraj smrti prvega komandanta NOV POS, sedež

Zlatarska obrt v Trbovljah

Med številnimi obrtni naše občine deluje v Zgornjih Trbovljah skoraj neopazno, tudi zlatarska delavnica. Preprosti prostor, in pripomočki delavnice niso podoba dela in snovanja, ki se v tej delavnici opravlja že dolgo vrsto let. Izdelki iz zlata in srebra imajo povsod svoje ljubitelje, ki cenijo lepo okrasje in so hvaležni odjemalci.

Delovni kolektiv tega podjetja je pred meseci s pomočjo mestne občine prevzel upravljanje te redke obrtne dejavnosti v svoje roke. Veliko načrtov in zasnov članov tega kolektiva dala v oči inženirjevi ženi. Trma in nemir sta ji spreletavala obraz, ko je končno iztisnila iz glave:

»Kobacov Cencek vaju je videl, kako sta se v nedeljo popoldne sešla na pokopališču, prav na robu gozda. Sedeli ste z njim v travi in... Oh, meni pa se je nalagal, da je povsem po naključju našel tisto vašo ruto!«

»Resnica je, da je vaš — Julijus po naključju prišel iz gozda, ko sem bila na pokopališču.«

»A čemu sta potem sela skupaj v travo?«

»Ne bodite nespametni, Francka!«

»Čemu pa je lagal, če je bilo vse tako — po naključju?«

»Čujte, Francka...«

»Ne pustim si ga vzeti! Moj je. Nikomur ga ne bom prepustila, dokler bom dihala. Vi pa... vi mi ga hočete ukrasti!«

»Ali vam lahko nekaj svetujem?«

»Ne potrebujem vaših nasvetov.«

»Čujte, Francka! Če hočete pri komu kaj doseči, ne smete razžaliti tiste osebe, kakor ste to storili ravnokar.« Agata je govorila povsem hladno, a pri tem je preteče stiskala obrvi. Nadaljevala je:

»Čemu se vam je lagal? Tega ne vem. Lahko pa slutim, da vam Julijus ni povedal resnice, ki je bila tako preprosta in nedolžna, ker vas pozna bolj, kakor se poznate sami. Lahko bi vas bilo sram, da ste tako silno ljubosumni — in to brez povoda. Ne, to ni ravno pri-

jetno, tudi za Julijusa ne. Čeprav se vam zdi, da mojih nasvetov ne potrebujete, vam bom pa le povedala, da ga boste s svojo neosnovano ljubosumnostjo odbili, če je ne boste znali skriti.«

Rahel gnev je trepetal v njenem glasu, a že jo je obšlo, da bi se zasmejala, nekoliko grenko sicer... Smešni sedemnajstletni otrok! Kako bogato jo je obdarila usoda, pa se kljub temu trese za sleherni drobtino, ki bi padla z njene razkošno obložene mize!

Francka je zardela do ušes. »Nisem brez povoda ljubosumna!« je zavpila. »Kajti od nedelje je Julijus kakor spremenjen... Saj je skoro sleherni dan prišel k nam — odkar se imava rada. Od nedelje pa ga ni bilo. Vi ste ga zmešali?«

To je bila obtožba, tako predrzna in prijetna hkrati, da najo ni bilo moči odvrtni drugače kakor z navideznim jeznim zamahom roke.

Toda ta ravnodušnost je učinkovala na Francko kakor žilitev. Nekaj se je podrljo v njej in preko ograje, ki je zgrnela v globočino njenega sovraštva, je silno čustvo odneslo za seboj vso plahost dekleta pred starejšo ženo, odneslo sramežljivost, ki tje velevala skriti misli in pa občutek, kako se moraš vesti. Vsa ta navlača, ki je obteževala Francko, je odsumela nekam v kraj na ogorčenju, ki se ji je dozdevalo pravično.

»Pustite ga pri miru. Kaj pa se vtikate vani. Starejši ste od njega — in poročeni. Nimate

pravice, da bi se ozirali po drugih!«

»Zelo nespametni ste, da govorite tako z menoj.«

»Nočem vam groziti! A čeprav sem nespametna, kakor pravite, vam bom zdajle povedala: če bi se med vami in Julijusom kaj pripetilo...«

»Kako si drznete!«

»Če bi se kaj pripetilo, bom šla pri prijči k vašemu možu, h gospodu rudiškemu in h gospodu rudniškemu ravnatelju in jim bom vse povedala. Ali mislite, da ne vem, kako se plete takšna reč med moškimi in žensko? Čeprav sem deklet, nisem imela zaprtih oči in ušes in nisem neumna, kakor bi morala biti, ker še nisem poročena. In bodite prepričani, da bom izvedela, če bi prišlo do tega, da bi vas Julijus je poljubili! Bodite prepričani, da bom sleherni malenkost raztrobila po dolini in to tako temeljito, da vam tukaj ne bo nič več obstanaka.«

Gorela je od napadalnosti, kar nora je bila. Klobuk ji je padel z glave, okoli nosa je bila vsa pegasta in ustnice so se ji besno ukrivale nizdol. Ne, ona ne bo doživela, da bi se tisto nerazložljivo med Julijusom in to žensko razvijalo še naprej, kajti borila se bo za Julijusa tudi z zobmi, če bo to potrebno. Krj ji je zalivala oči, vse naokoli se ji je videlo rdeče, celo smaragdne listi trte, ki so ovijali hlednico. Še kot otrok je bila podvržena takšnim izbruhom gneva in nikogar ni bilo, da bi jo mogel ukrotiti, dokler se ni sama izdivjala.

Mira Pucova: 18

TIHA VODA

Roman

»Kam naj vas peljem? V hišo? V uto.«

»Nekje na samem bi bila rada z vami. Nekje, kjer naju nihče ne bo slišal,« je odvrnilo deklet. Agata je dvignila obrvi. »Torej v uto... Počakajte, naročila bom, naj nama prinese kolačkove!«

In že je stekla proti hiši. A neko posebno valovanje njene hoje, ki je bilo v skladu s prežibanjem njenega širokega krila, kakor je veter v skladu s pozibavanjem pšenice, je ranilo Francko, da se je obrnila proč. Ona, Francka, pač ne bo nikdar znala tako hoditi, pa če bi se ne vem kako trudila! To je bila lepota — te kretnje, ki jih nisi mogle gledati, ne da bi se zavzel...

Nikoli prej si ni belila glave, če je zadošča lepa. Bila je zdrava in kljub svoji drobni postavi zadošča krepka in to menda zadošča za žensko, ki hoče s svojim izbrancem imeti kup otrok, ko pride čas za to. Lepota se ji ni zdela potrebna v nekem svetu, kjer dosežeš vse, če si do volje odločen. Se manj pa je bila potrebna v svetu, kjer je Parahuhov oče imel tri grunte, kup denarja v hranilnici in eno samo hčerko.

Ne glede na to, ali je bila ona, Francka, lepa ali ne, je

zavzemala poseben položaj med zabukovskimi dekletki in tega si je bila docela svesta. In zdaj je bilo že gotovo, da se bo poročila z Julijusom — z bodočim trgovcem. Gospa bo, prav kakor gospa inženirjeva, s sprejemnico, kemor nihče ne bo imel dostopa razen od nedeljah. Nosila bo steznik, v katerem bo komaj dihala in njeni otroci bodo spali v vozičku in ne morda v kakih kmečkih zibelki.

Niti tedaj je ni mučilo, da bi bila rada lepa, ko ji je šlo za tem, da bi si pridobila Julijusa. Nekega dne jo je obšla želja po njem, kakor te obide lakota po dobri jedi — brez sleherne primese neumnih dvomov. Z željo po moškem pa se je pri njej spajala misel na družino, na lasten dom in na otroke, ki jih bo imela z njim. Vse to je bilo tako preprosto in naravno, kakor roditi se in umreti. In tako jasno je bila za Francko začetna pot ob Julijusovi strani, da se niti za trenutek ni pomišljala, polastiti se bodočnosti, ki ji je pripadala. Ker pa je vselej vedela, kaj je hotela, medtem ko si Julijus ni bil povsem na jasnem, kaj pravzaprav hoče, je tudi to pot obveljala njena. Se na pol v šali se je Julijus znašel pred dejstvom, da sta fant in deklet, in vsa vas je

govorila, da se bosta kmalu vzela.

Cemu naj bi tedaj hotela biti lepa, ko ji je tudi brez tega šlo vse po sreči? In vendar se ji je ta hip pod cvetočimi akcijami tega tihega vrta stisnilo srce. V vsej pojavi inženirjeve zene, v kretnji, s katero je dvigala temnolaso glavo, v gibu njenih ramen, v belini njenih ozkih rok in v njenem smeplaju je bilo nekaj nerazložljivega, neka milina, ki te je osvajala, čeprav si jo sovražil. In tudi Francka si je iznenada začela, da bi bila lepa. Hkrati pa se je zavedala, da si prvič v življenju želi nečesa, kar se ji ne more izpolniti.

Sele ko sta sedeli v uti in je stal pred Francko zvrhan krožnik kolačkov, se je spet zbrala. Ugriznila je z kolaček. »Prišla sem...«

»Lepo, da ste prišli. Prav danes sem strašno sama,« jo je ustavila Agata.

Francka skoro ni mogla dvomiti v iskrenost njenega poudarka. Bila je sama? Torej se ni Julijus potikal tod okoli? In ni bil še pred nedavnim tukaj, da bi ji spet prinesel kako ruto, ki jo je kdo ve kje spet pozabila? Dve rdeči listi sta ji začarali na podočnicah.

»Prišla sem zaradi Julijusa.«

»Zaradi Julijusa?« Drobna guba se je zarisala med tiste temne, visoko usločene obrvi. Bilo jo videti, kakor da se ta hip Agata ne more domisliti prav ničesar, kar bi opravičilo kako zvezo med njo, Julijusom in Francko.

Le nerada je Francka pogle-

FIZKULTURA IN ŠPORT

Ali je moštvo „Rudarja“ prebolelo krizo?

Rudar (Trbovlje)—Kladi var (Celje) 7:2 (0:1)

Po zmagi moštva Rudarja II nad Proletarcem iz Zagorja preteklo nedeljo s 3:0 je ostala nadaljnji nasprotnik drugega moštva Rudarja enajstotica Rudarja I. Minuli torek, 27. julija, bi morala odigrati ponovno tekmo za rudarski pokal moštvo Proletarca iz Zagorja in moštvo Rudarja II iz Trbovelj. Ker pa gostov iz Zagorja ni bilo, je sodnik po 15-minutnem čakanju odžvižgal tekmo z rezultatom 3:0 v korist Rudarja. Namesto te tekme pa je bila tekma za rudarski pokal med Rudarjem II in Rudarjem I. Zmagalo je prvo moštvo Rudarja, vendar bi zmaga po prikazani igri pripadala Rudarju II.

Rudar I se je uvrstil v nadaljnje tekmovalne in že v četrtek je bila na stadionu Rudarja v Trbovljah tekma za pokal maršala vatske lige »Kladivarjem« iz Celja in »Rudarjem«. Tita med članom slovensko-hr. Po slabi igri Rudarja v prvem polčasu je vodil Kladi var z 1:0.

Takoj v začetku drugega polčasa — ni še poteklo pol minute — je Klun že dosegel izenačenje za Rudarja. Po tem strelu so začeli celjski gostje z grobo igro in stalnim ugovarjanjem proti odločitvam sodnika. Glavni pobudnik tega je bil Ratko Dobrajc, ki je s svojim ponašanjem pokazal, da ne sodi na nogometno igrišča. Nergal je toliko časa, da ga je sodnik Vanelli postavil na hladno. Po daljšem prerekanju je zapustil igrišče. Goli so kar deževali in tudi Kladi var je dosegel enega po krivdi Rudarjevega vratarja Tausa II. — Pri Rudarju so se izkazali Ameršek, Klun in Kralj, skratka — vsi so se potrudili. Tako uspešne in zanimive igre že nisem videl lep čas v Trbovljah.

Sodnik Vanelli je sodil z napakami za obe strani, vendar njegove odločitve niso vplivale na potek igre in rezultat. Zmaga Rudarja nad renomiranim Kladi varjem je zaslužena.

30-letnica športa v Sp. Hrastniku

V okviru tridesetletnice športnega dela pri naši Steklarni v Hrastniku je bil v soboto 31. julija in v nedeljo 1. avgusta športni dan v Spodnjem Hrastniku. Športniki v spodnjehrastniški dolini so se za svoj praznik lepo pripravili. Na svojem športnem prostoru, ki leži ob vznožju hribov, so si zgradili obzidani okusni prostor, kjer so vzdali spominsko ploščo padlim tovarišem-športnikom. Ves prostor je bil okrašen z zastavami. Že v soboto popoldne se je zbralo veliko občinstva na igrišču. Prvi so nastopili z nogometno tekmo pionirji Rudarja (Hrastnik) in Bratstva. Zmagali so z 2:0. Nato je sledila tekma starih nogometašev Rudarja (Hrastnik) in Bratstva. Rezultat je bil 2:1 za Bratstvo.

Pri odbojgarski tekmi je sodelovalo 5 odbojgarskih moštev, in sicer: Neva (Zagreb), »Partizan« (Zagorje) in Hrastnik, in 2 skupini, Bratstva iz Hrastnika. Pokal je dobila Neva iz Zagreba.

V nedeljo dopoldne se je vil v Spodnjem Hrastniku živo barvan sprevid vseh sodelujo-

čih športnikov v pisanih dresih z veliko podobo maršala Tita na čelu in z zastavami ter ob zvokih steklerske godbe na pihala. Pred spominsko ploščo na igrišču ob Savi so se postrojili vsi športniki. Po pozdravu zastavi je predsednik sindikata Steklarne Hrastnik pozdravil vse goste in domačine, predsednik jubilejnega SD Bratstva tov. Felber je pa prebral zanimivo zgodovino društva.

Častni član društva, direktor Steklarne tov. Klanjšek, je v naslednjem odkril ploščo padlim športnikom, žrtvam fašizma. Nato so svojci padlih in društva polagali vence pred spominsko ploščo.

Po lepi žalni slovesnosti se je pričel nogometni turnir, na katerem je sodelovalo 5 klubov, in šahovski turnir med šahisti Rudarja, Kemične tovarne in Steklarne. Od nogometašev so prejel pokal članj SD Dobrna iz Trbovelj, od šahistov pa člani Rudarja (Hrastnik). Vmes so nastopili na igrišču Partizana članj vzorne vrste tega društva, ki so tudi dobili v dar pokal.

Pri propagandni ženski rokometni tekmi med Proletar-

MLADINSKA PRIJATELJSKA TEKMA

Rijeka (Kvarner)—Rudar 4:0 (1:0)

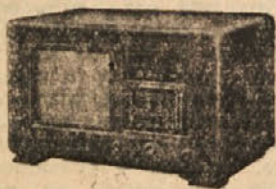
Prejšnjo sredo je bila na stadionu SD »Rudarja« v Trbovljah prijateljska nogometna tekma med mladinci Rudarja in Kvarnera iz Reke. Mladinci Kvarnera so pokazali tako igro, kot jo redko vidimo pri starejših igralcih. Zaslužno so premagali mladince Rudarja, ki so nastopili večinoma s pionirji, z rezultatom 4:0.

Mladinska reprezentanca Reka : Rudar (Hrastnik) 2:1 (1:0)

Za to tekmo je vladalo med Hrastničani precej zanimanja. Posebno jih je skrbelo, kakšen bo izid, ko so zvedeli, da je Rudar iz Trbovelj podlegel tem fantom s 4:0. Majhno upanje je vlivalo navijačem okrepljeno hrastniško moštvo, ki so ga izpopolnili vratar in trije igralci »Bratstva«. Domača obramba, ki jo je okreplil krilec Laneger v drugem polčasu — pa tudi Teržan — je uspešno razdirala precej nevarne napade gostov. Posebno razigran je bil Obrčkal in tudi Benedik, mečtem ko Hlebca večasih kar ni bilo spoznati. Vratar Sarlah je odlično branil svojo trdnjavo. — Požrtvovalni igri obrambe in utrujenosti gostov — saj so igrali že 6 tekmo — se imamo zahvaliti, da je bil rezultat tekme časten. Nikakor pa ne moremo biti zadovoljni z napadom, ki je bil premalo odločen in borbena, ki je precej zadrževal žogo in tako ni uspel izkoristiti pomoči, ki mu jo je nudila obramba. Najbrž bo res kazalo dobiti dobrega trenerja, kajti le on bo lahko po daljšem času odpravil napake nadarjenih, a premalo izkušenih nogometašev.

cem in Rudarjem so zmagale Trboveljčanke. Končno je bila še zaključna nogometna tekma med Papiričarjem (Zagreb) in Bratstvom z rezultatom 4:3 za Zagreb.

Ta športna organizacija v Hrastniku je v teku 30-letnega dela veliko pripomogla k kulturnemu in športnemu dvigu Hrastnika, kar pohvalno omenjamo in čestitamo jubilarntu Bratstvu k 30-letnici športnega dela z željo k nadaljnjim uspehom!

Kolektiv

RADIO-CENTER Zagor'e

čestita vsem svojim odjemalcem k prazniku Mestne občine Zagorje — 9. avgustu!

Prodajamo radijske sprejemnike in razne vrste elektrotehniškega materiala po zmernih cenah

Zagorje v luči socialnega in zdravstvenega skrbstva

Razmah Zagorja v povojnih letih je narekoval izboljšanje zdravstvene in socialnoskrbne službe mestne občine, ki je morala spriču porasta števila prebivalstva prevzeti nase veliko skrb, da zadovolji vsaj najnujnejšim potrebam številnih žrtev okupatorjevega nasilja. V tesnem sodelovanju z vsemi množičnimi organizacijami je dostikrat uspelo zbrati primerne sredstva, da pomaga socialno prizadetim in ogroženim iz težkega materialnega stanja z denarjem obleko ali živili. Posamezna podjetja in tudi sindikalne organizacije so pokazale za to vprašanje veliko razumevanje ter se izdale izdatne vsote v socialne namene. Socialne datjave so predstavljale približno polovico rednega proračuna mestne občine, in to za podporo socialnim oskrbovancem ter za izredne podpore ob težkih boleznih, predvsem tuberkuloznim bolnikom, ki jim je tudi Protituberkulozna sekcija Rdečega križa dostikrat pripomogla k izboljšanju in olajšanju ter ozdravljenju bolnih. Neposredno po osvoboditvi pa je tudi RK razdelil med najpotrebnejše velike količine oblek in živil.

Iz zagotovljenih proračunskih sredstev oskrbuje mestna občina Zagorje trenutno okrog 80 ljudi, poleg tega pa občina dovoljuje enkratne izredne denarne podpore občanom, ki nimajo rednih dohodkov, jih pa dolet: kakšna težka bolezen ali pa jih druge okolnosti prisilijo, da iščejo pri občini socialno pomoč. Najpotrebnejšim pa Svet za soc skrbstvo in zdravstvo pr: LOMO Zagorje prireja vsako leto Novoletno jelko, kjer dobivajo posamezniki v naravi ali pa v denarju izredno pomoč v vrednosti do 5000 din. Da bi pa mogla upravičenim izrednim prošlicem pomagati v stiski vsaj delno, se je po sklepu Ljudskega odbora ustanovil Socialni sklad, v katerega naj se stekajo sredstva, ki jih določijo

podjetja in družbene organizacije v socialne namene, da bi imel tako socialnozdravstveni svet pregled nad sredstvi in prosilo, za socialno pomoč — odbor pa, ki bi ta socialni sklad upravljal, naj bi po posvetovanju določal prioriteto in višino teh podpor. Na ta način bi se vse socialne podpore, ki jih do sedaj delijo sindikalne in druge družbene organizacije delile le preko enega foruma ter bi bil vsak posamezni primer dobro pretehtan in podpora pravično razdeljena.

Problem nezaposlenih ženskih delovnih moči je občinski odbor rešil do neke mere na ta način, da se osnuje v kraju konfekcijska tovarna, v kateri bodo dobile delo ženske brez službe. Z razmahom in razvitjem te tovarne ter z ustanovitvijo metalurških uslužnostnih podjetij, ki so v načrtu, bo uspelo zaposliti do neke mere sedaj brezposelne delovne moči, ki jim ljudski odbor seveda posveča vso skrb.

Stanovanjsko in vodovodno vprašanje v Zagorju še ni povsem zadovoljivo rešeno, a karavno je bilo po vojni zgrajeno lepo število sodobnih, delovnega človeka dostojnih stanovanj, katerih gradnja pa zdaleč ne dosega tempa porasta števila prebivalstva in novoustanovljenih gospodinjstev, čeprav si zidajo hišice tudi številni zasebniki. Glede vodovoda za pitno vodo naj omenimo, da je imelo zastarelo vodovodno omrežje za posledico izbruh paratifusa, ki je bil sicer v razmeroma zelo kratkem času zatrt, vendar je ena izmed glavnih nalog komunale uprave mestne občine Zagorje, da preskrbi prebivalstvu svojega kraja zdravo pitno vodo, saj bo potem lahko odpadlo neprijetno cepljenje ljudi proti tifusu in drago kloriranje pitne vode. Težnja po

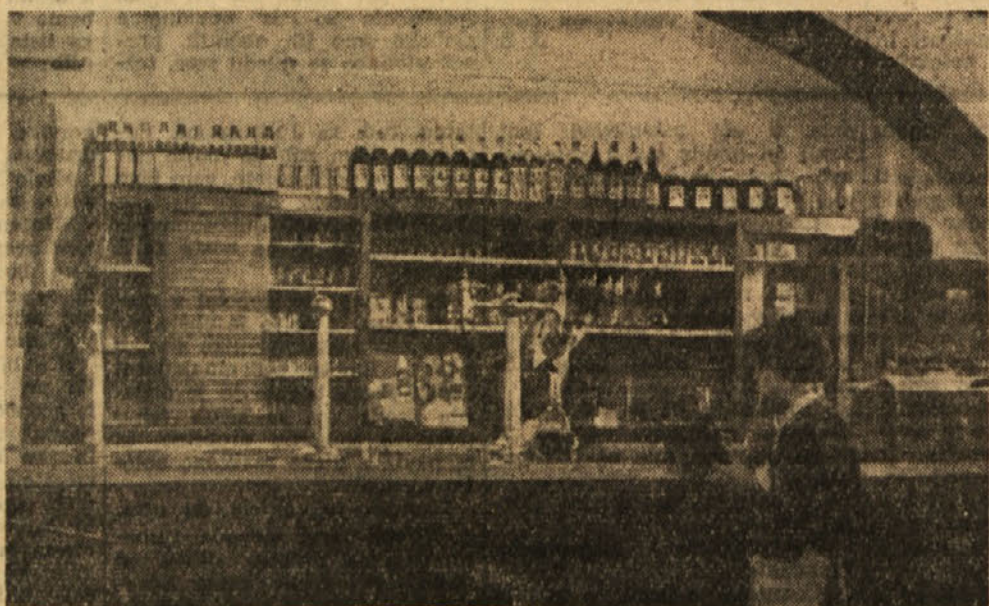
izboljšanju zdravstvene službe v kraju je narekovala izpolnitev zamisli prvoborcev-revolucionarjev, da se v Zagorju postavi Zdravstveni dom, ki bo koncentriral vse zdravstvene ustanove na tem obsežnem sektorju Zdravstveni dom v Zagorju bo izročeno svojemu namenu ob letošnjem občinskem prazniku — 9. avgustu t. l. Sedanje zdravstvene ustanove v Zagorju so bile nastanjene v stavbi, ki je služila temu namenu nad sto let in zdaleč ne ustreza več sodobnim potrebam in zahtevam, zato moramo otvoritev novega Zdravstvenega doma tem bolj pozdraviti. V izgradnjo tega doma je prebivalstvo kraja, vložilo mnogo prostovoljnih delovnih ur, ki je prihajalo na delo res množično in celo z godbo na čelu ter s svojim prizadevanjem pokazalo smisel za izboljševanje in napredek zdravstvene službe. Dom je moderno urejen ter bo imel pod svojo streho poleg splošnih ambulant tudi prostore za otroške ordinacije, šolsko polikliniko, zobno ambulanto, protituberkulozni dispanser in zdravilno kopališče z vsemi potrebnimi pripomočki in laboratoriji. V doglednem času pa bo moč ugoditi tudi želji volivcev na sektorju Loke—Kisovec da se tudi tamkaj uredi pomožna ambulanta, kar bo zlasti v korist obširni periferiji kraja Zagorje.

Dobro organizirana zdravstvena služba in urejena zaščita delovnih v podjetjih bosta razbremenila Zavod za soc. zavarovanje, prav tako pa tudi podjetja sama, saj je samo na zagorskem rudniku izpašlo v prvih mesecih letošnjega leta zaradi nezgod pri delu in ostalih obolenj nad 19.000 dnm. neupoštevajoč vsa ostala podjetja, ki sodijo v zagorski zdravstveni okoliš.

F. G.

Delovni kolektiv rudniške restavracije v Zagorju

čestita k občinskemu prazniku 9. avgustu vsem svojim dragim gostom

Obiščite nas, postreženi boste z izvrstno pijačo in raznimi jedili po zmernih cenah. Našli boste prijeten odmor in dobro postrežbo v vseh gostilniških sobah naše restavracije in pod kostanji pred restavracijo.

KOLEKTIV KINA 'TRIGLAV' ZAGORJE

čestita vsem svojim obiskovalcem k prazniku Mestne občine Zagorje — 9. avgustu!

Izpred sodišča

Kmečko orodje je kradla

Vera Murič, gospodinja, stanujoča na Blejski Dobravi pri Jesenicah, je vzela nekega dne lanskega septembra Silvi Majdič z dvorišča v Hrastniku os za vprežno vozilo, železno ploščo štedilnika, dve verigi, sekuro, neugotovljeno število žeblicev in razno poljsko orodje. Obtoženka je tedaj storila kaznivo dejanje majhne tatvine po členu 259/1 Kazenskega zakona in ji je sodišče prisodilo 25 dni zapore.

Zaradi goljufije in tatvine pred sodiščem

Rudolf Vozelj, upokojenec, stanujoč v kraju Sudence št. 65, je dne 5. januarja t. l. lažno prikazal Z. P., da mora na pregled k zdravniku, da nima za to primerne obleke in da bi jo vrnil omenjeni tovarišici, če bi mu jo posodila, takoj drugi dan. Tovaršica Z. P. mu je res dala skoraj popolnoma nove hlače v vrednosti 3000 din, nadalje površnik, vreden okrog 6000 din, vendar pa obtoženec izposojenih stvari ni vrnil. Nasprotno — drugi dan je uslužnost te tovarišice izrebil še na ta način, da je vzel iz njenega stanovanja še obrabljeno suknjo »Hubertusa«, vredno približno 1000 din. — Za obe dejanji, je

sodišče obsodilo obtoženca na 1 mesec zapore ter na plačilo kazenskega postopka, pri čemer je upoštevalo kot olajševalno okoliščino odkrito priznanje obtoženca, njegovo skrb za svojo družino in njegovo dosedanje nezakazovanje kljub razmeroma visoki starosti, medtem ko obtežilnih okoliščin sodišče ni našlo.

Tatvini v trgovini in v menzi

Stjepan Zebec, delavec, stanujoč v Jarki v okraju Varaždin, je 15. decembra lanskega leta nakupoval v prodajalni »Varteks« v Trbovljah moško obleko ter je ob tej priložnosti snuknil s prodajalne mize moške hlače, vredne 3060 din. Dne 22. januarja 1954 pa je izmaknil v okrajni menzi v Trbovljah 11 vinskih kozarcev v vrednosti 506 din. Za obe kaznivi dejanji mu je sodišče odmerilo tri mesece in 10 dni zapore ter ga obsodilo na plačilo sodnih stroškov 1429 din. Pravtako mora obtoženec povrniti škodo prodajalni »Varteks« in okrajni menzi v Trbovljah.

V Sindikalnem domu je kradel

Stanko Marušič, kovač, stanujoč v Trbovljah, Gimnazijska cesta 22, je v Sindikalnem domu v Zgor. Trbovljah snuknil svojemu sostanovalcu M. Z. iz žepa suknjiča 300 din. iz denarnice, ki je bila shranjena pod blazino postelje, pa še nadaljnjih 500 din. Sodišče ga je obsodilo na 15 dni zapore pogojno za dobo enega leta. Pri odmeri kazni je sodišče upoštevalo kot olajševalno okoliščino obtoženčevu nezakazovanje, medtem ko obtežilnega ni sodišče našlo ničesar.

VELIKA
GOSPODARSKA
RAZSTAVA

XI. Mariborski teden

OD 7. DO 15. AVGUSTA 1954

25 % POPUSTA NA ŽELEZNIČNI IN AVTOBUSNI

KULTURNE
PRIREDITVE IN
KMEČKI DAN

Krajevni sindikalni svet v Zagorju

pošilja svojim članom in preko njih vsem ostalim borbene pozdrave ob občinskem prazniku naše Mestne občine Zagorje — 9. avgustu

Borbene pozdrave ob občinskem prazniku Mestne občine Zagorje pošilja kolektiv

Tovarne konfekcije „Sava“ v Zagorju

ob Savi

Izdelujemo vse vrste moškega spodnjega perila, delovne obleke, dežne plašče itd. Prvovrstni izdelki po konkurenčnih cenah

Za cenjena naročila prosi in se vljudno priporoča

Tovarna konfekcije „SAVA“, Zagorje

Našim potrošnikom nudi vse vrste blaga, železnino, umetna gnojila in razni gradbeni material po zmernih cenah ter se priporoča kolektiv

Kmetijske zadruge - Zagorje

Vsem pa istočasno iskrene čestitke k občinskemu prazniku ljudskega odbora Mestne občine Zagorje!

**KOLEKTIV
RUDNIKA
RJAVEGA
PREMOGA
V ZAGORJU**

Čestita ob ljudskem prazniku Mestne občine Zagorje ter obljublja, da bo s skupnimi napori vseh izvršil vse svoje naloge za čim lepši uspeh in razvoj gospodarstva mesta Zagorje

Delovni kolektiv

Trgovskega podjetja „Izbira“ v Zagorju

s poslovalnicami

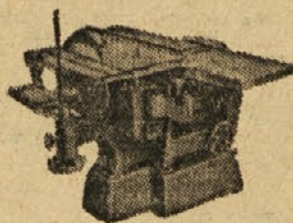
Toplice (Mihelčič), Potoška vas (Franck)

Dolenja vas (Ernejc), Loke (Sršen),

Sadje in zelenjava, na trgu v Toplicah in v Zagorju

čestita vsem delovnim ljudem k občinskemu prazniku mesta Zagorje — 9. avgustu 1954!

Obenem se priporočamo za obisk naših poslovalnic, kjer lahko kupite najceneje vse, kar potrebujete za vas in vaš dom — Postrežba točna in solidna

Strojno mizarstvo drž. obrinega mojstra Maks Skrinjar - Zagorje

čestita vsem volivcem občine Zagorje k prazniku mestne komune ter se priporoča za cenj. naročila

Borbene pozdrave ob ljudskem prazniku Mestne občine Zagorje — 9. avgustu pošilja vsem svojim odjemalcem

KOLEKTIV TRGOVSKEGA PODJETJA

„Naša knjiga“ - Zagorje

Kolektiv

Industrijske gradbenega materiala v Zagorju

čestita vsem svojim odjemalcem k prazniku Mestne občine Zagorje ter jim nudi svoje izdelke po najnižjih konkurenčnih cenah

Kolektiv

GOSTINSKIH PODJETIJ V ZAGORJU

ob Savi

čestita vsem svojim odjemalcem in cenj. gostom k ljudskemu prazniku Mestne občine Zagorje - 9. avgustu - ter se priporoča za obisk svojih gostišč!

Ne pozabite, da je najboljša postrežba v lokalnih gostinskih podjetjih v Zagorju!

Kolektiv

Mestne klavnice in hladilnice v Zagorju

čestita vsem potrošnikom k prazniku Mestne občine Zagorje — 9. avgustu!

Naše prvovrstne mesne izdelke in vedno sveže meso dobite v naših poslovalnicah po najnižjih cenah

9. avgust - ljudski praznik Mestne občine Zagorje

K občinskemu prazniku, 9. avgustu, čestitajo vsem delovnim ljudem Mestne občine Zagorje in jim želijo obilo uspehov pri nadaljnjem razvoju zagorske občine

LJUDSKI ODBOR MIESTNE OBČINE ZAGORJE

Mestni občinski komite ZKS Zagorje / Rudniški komite ZKS Zagorje / Mestni občinski odbor SZDL Zagorje / Mestni občinski komite LMS Zagorje / Mestni občinski odbor ZB NOV Zagorje

Ob spominu na ljudski praznik občine Zagorje bomo še čvrsteje zgrabili za delo in šli v borbo za končno izgradnjo socializma pod vodstvom našega tovarša Tita